

Почиње реализација
пројекта ТС Београд 20

Интервју: мр Гојко Дотлић,
директор Дирекције за пренос

НОВЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ

Почела је реализација тако дуго очекиваног и изузетно важног пројекта - Трафостанице Београд 20 (400/110 kV, инсталисане снаге 600 MVA) с припадајућим далеководима. Највећи део средстава за тај пројекат потиче из изузетно повољног кредита Европске банке за обнову и развој, али значајно је и улагање Јавног предузећа Електромрежа Србије. Та је Банка поставила изузетно високе еколошке стандарде и врло их се ригорозно држи. Том постројењу намењена је најмодернија опрема; трансформатори су у трафо-боксовима, а око Трафостанице биће еколошки, зелени појас.

Локацију будуће Трафостанице обишли су проф. др Никола Рајаковић, државни секретар за енергетику, Драган Ђилас, градоначелник Београда, Мирослав Чучковић, градски секретар за енергетику, Милан Поповић, председник СО Звездара, Стеван Милићевић, директор ПД Електродистрибуција Београд, као и Видоје Јевремовић, председник Управног одбора ЈП EMC. Домаћин је био др Милош Миланковић, генерални директор ЈП EMC с представницима Пословодством, Радишом Костићем, директором ПД Електроисток – Изградња, и представницима Сектора Инвестиција и ПД Електроисток - Пројектни биро.

Државни секретар проф. др Никола Рајаковић је истакао да се у протеклом периоду непотребно стварала прича о штетности тог будућег објекта по здравље грађана. Извршена су сва неоп-

НА ПРОСТОРУ БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ЗВЕЗДАРА

Почела реализација

Средства за инвестицију обезбеђена су из веома повољног кредита Европске банке за обнову и развој, а значајно је и улагање Јавног предузећа Електромрежа Србије. - Др Милош Миланковић, генерални директор ЈП EMC, истакао је да ће то постројење да обезбеди поуздано снабдевање електричном енергијом 300 хиљада становника претежно централних градских делова и појединих рубних насеља

ходна истраживања, урађене су многобројне студије које су демантовале заговорнике такве идеје. Представници државе, који су директно задужени за енергетику, задовољни су што се коначно, после вишедеценијског одлагања

кренуло у реализацију веома значајног пројекта, а самим тим и побољшања животног стандарда грађана.

Драган Ђилас, градоначелник Београда, рекао је да је реч о веома значајном пројекту, који је од капиталног значаја за електроенергетски систем, Јавно предузеће Електромрежа Србије, посебно за грађане Београда, који ће добити услове за квалитетнији живот, а то је боље снабдевање електричном енергијом. ТС Београд 20 представља само један у низу планираних великих пројеката на нивоу Београда, од којих се неће одустајати без обзира на глобалну економску кризу, а пре свега се мисли на сређивање дистрибутивне мреже, која ће у наредном периоду све више да користи подземне кабловске водове. Осим тога, ту су и остали инфраструктурни радови - сређивање водовода и канализационих система, изградња дечијих вртића, али пре свега

пројекта ТС Београд 20

градња два моста. Реч је о мостовима преко Саве и преко Дунава. Сигурно је да ти пројекти отварају нове могућности упошљавања наших предузећа, а самим тим допринесе и ублажавању кризе, за кључио је Ђилас.

Др Милош Миланковић је истакао: - Реч је о пројекту, који је инициран давне 1981. године. Испитивано је више локација (Ада Хуја, Миријевски Поток, Звездара, Миријево), да би се после вишегодишњих административних проблема и промене локација, заједничким договором ЈП EMC, државних институција, министарства, градских власти, урбанизма и СО Звездара, одлучило да овај капитални енергетски објекат буде на локацији Деонице изнад Сланачког пута. На објекту површине од 10,5 хектара биће ново савремено постројење, на које ће бити уграђена савремена високософтицирана опрема по свим мерилима европских стандарда, на којем ће да буду два трансформатора, сваки инсталисане снаге 300 мегаволтампера, а посебно се водила брига о заштити животне средине. Средства за пројекат највећим делом обезбеђена су из кредита ЕБРД, а део ће издвојити

ЈП EMC из сопствених инвестиционих извора. Завршетком пројекта ТС Београд 20, у чему ће бити ангажована домаћа предузећа, обезбедиће се квалитетно, поуздано и

сигурније напајање електричном енергијом готово 300 хиљада становника претежно централних градских делова и појединих руралних насеља. Пуштањем у погон те Трафостанице, а планирано је да то буде у првој половини 2011. године, створиће се услови и за нове прикључке потрошача на дистрибутивну мрежу. Осим тога, уласком постројења у погон и редовну експлоатацију, губици у преносу електричне енергије смањиће се за милион евра на годишњем нивоу, - рекао је др Миланковић.

Милан Поповић, председник СО Звездара, истакао је да су сви досадашњи неспоразуми превазиђени на задовољство свих актера који су решавали проблеме.

Стеван Милићевић, директор ПД ЕДБ посебно је нагласио значај ТС Београд 20 за то Привредно дистрибутивно друштво, са којег ће се напајати неколико кључних трафостаница у граду, а посебно неколико десетина дистрибутивних, посредством којих ће се побољшати напонске прилике и створити услови за реализацију нових дистрибутивних прикључака, као и за легализацију илегално прикључених објеката на дистрибутивну мрежу.

М. В. - П. Б.

Значај ТС Београд 20

То постројење значајно је за цео српски електроенергетски систем премда му је основни задатак да електричном енергијом снабдева значајан део Београда. Цео центар, североисточни део Београда и прекодунавске општине, што укључује и луку и низ важних индустријских капацитета, као и важне здравствене и административне институције снабдеваће се из тог постројења. Више стотина хиљада становника биће поузданије снабдевано електричном енергијом посредством те Трафостанице. Самим тим, олакшаће се укупно функционисање електроенергетског система, његова поузданост и расположивост, што нови тржишни услови постојања захтевају.

Захваљујући напорима запослених у EMC-овој Дирекцији за развој тржишта и њиховој доброј сарадњи с Министарством и Агенцијом за енергетику Републике Србије, тржиште електричном енергијом у Србији убрзано се развија, а посебан замањ добило је увођењем и годишњих, и дневних алокација прекограничних капацитета. Чињеница да је Електромрежа Србије прва остварила европске интеграције поновним повезивањем у Западноевропску интерконејцију (UCTE) најбоље говори колико Европљани озбиљно схватају наш електроенергетски систем. С друге стране, како бисмо што успешније одговорили захтевима тржишног половања, систем мора да се унапређује како би био што поузданији и флексибилнији. Друга димензија изградње ТС Београд 20 управо је та - дакле, осим што ће значајан део конзума да буде поузданије снабдеван, цео систем ће бити расположивији и функционалнији у тржишном смислу.

ИНТЕРВЈУ:

Mr Gojko Dotlić, директор Дирекције за пренос електричне енергије

СТРАНЕ 7-9

У НАЦИОНАЛНОМ
ДИСПЕЧЕРСКОМ ЦЕНТРУ

Нови системи у служби тржишта

СТРАНА 10

У EMC-У ОРГАНИЗОВАН
СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ СЕМИНАР

О новом Закону о јавним набавкама

СТРАНА 11

ПОГОН ПРЕНОСА БЕОГРАД

Реконструкција ТС Београд 8

СТРАНА 12

ПОГОН ПРЕНОСА БЕОГРАД

Пожар на ТС Обреновац

СТРАНА 13

НАПОРОМ ВЛАДИМИРА КРНАЈСКОГ ИЗ ПОГОНА НОВИ САД

Виртуелна архива стручних часописа

СТРАНА 14

САЈАМ ТЕХНИКЕ У БЕОГРАДУ

Успешно представљање АБС холдинга и Кончара

СТРАНА 15

МЕЂУНАРОДНА ПАНОРАМА

Споразуми Гаспрома и Италије, Грчке, Бугарске и Србије

СТРАНЕ 20-21

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

Одлуке са 30. седнице ИО и 6. редовне Скупштине Синдиката EMC

СТРАНЕ 24-25

СЛОБОДНО ВРЕМЕ

Годишња награда Ваљева Јанку Левнаићу

СТРАНА 26

СВЕТСКИ ШАМПИОНАТ У РАФТИНГУ

Димитријевић и Штијаковић репрезентативци

СТРАНА 27

издаје ЈП EMC
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.co.yu

генерални директор:
др Милош Миланковић

главни и одговорни уредник:
Предраг Батинић

уређивачки одбор:
Mr Драган Балкоски, председник
Mr Радмило Иванковић
Радомир Рибић
Милдан Вујичић
Предраг Батинић

редакција:
Мирослав Вукас
Милдан Вујичић
Александар Опачић

телефон:
(011) 3243 081

припрема и штампа:
ПЛАНЕТА ПРИНТ

predrag.batinic@ems.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658 (497.11) (085.3)

EMC: Електромрежа Србије: лист
Електромреже Србије / главни уредник Предраг
Батинић. – Год. 1, бр. 1 (септембар 2005) -
. - Београд (Кнеза Милоша 11): ЈП EMC
2005 – (Београд: МСТ „Гајић“). - 30 cm
Месечно. - Наставак публикације
Електроисток

ISSN 1452 - 3817 = EMC.
Електромрежа Србије

COBISS.SR - ID 128361740

ДЕВЕТА СЕДНИЦА УО УП ЕМС ОДРЖАНА У КРУШЕВЦУ

Именован нови заменик Генералног директора ЈП ЕМС

Девета редовна седница Управног одбора ЈП ЕМС, под председавањем **Видоја Јевремовића**, председника тог тела, одржана је у просторијама Погона преноса Крушевац.

Поред чланова Управног одбора и известиоца, Седници је присуствовао и **Дејан Филиповић**, председник Надзорног одбора ЈП ЕМС, и **др Милош Миланковић**, генерални директор Предузећа. Он је под тачком пет обавестио Управни одбор о захтеву **Владимира Миланкова**, да се разреши са функције заменика генералног директора ЈП ЕМС. У образложењу је речено да ће се Миланков у наредном периоду у потпуности посветити великим инвестиционим пројектима, а посебно реализацији пројекта изградње нове ТС Београд 20, а уз то је и председник Скупштине Привредног друштва Електроисток - Изградња д.о.о. Управни одбор је донео одлуку о разрешењу, а потом на место заменика генералног директора именовано **Сандру Петровић**, дипломираног машинског инжењера из Трстеника.

Претходно је по тачкама од два до четири разматран Извештај о пословању ПД Електроисток - Пројектни биро д.о.о. **Радивоје Црњин**, директор Друштва, истакао је да је то Друштво пословало са оствареном добити на крају 2008. године, која после законског опорезивања износи 15 милиона 647 хиљада динара. Реализовало је приближно 830 пројеката, што за потребе оснивача, а што за трећа лица. Укупни приходи тог Привредног друштва били су 250 милиона динара, укупни расходи 187 милиона динара. Предлог је да се остварена добит подели на равноправној основи са оснивачем. Програмом пословања за ову годину, то Привредно друштво планира остварити укупан приход од 215 милиона динара, укупан расход од приближно 208 милиона, а остварити позитивну добит од 7,5 милиона динара, дакле наставити са позитивним трендом пословања. И извештај, и програм прихваћени су од надлежних државних институција, а усвојени од стране Управног одбора ЈП ЕМС.

П.Д. Електроисток – Изградња д.о.о. такође је позитивно пословало у прошлој години, тако да ће добит бити подељена са оснивачем на равноправне "части". Програм пословања тог друштва за 2009. годину предвиђа укупан приход од 570 милиона динара, укупан расход 516 милиона динара,

ра, и добит од приближно 53 милиона динара, како је истакао **Александар Лугоња** из Изградње. Неопходно је да се у што скорије време дефинише даљњи статус та два привредна друштва у оквиру ЈП ЕМС.

Миливој Крчка, директор Центра за Инвестиције, известио је Управни одбор о активностима предузетим око откупа земљишта за ТС Београд 20, како саме локације тако и приступног пута. Добијене су све релевантне дозволе за почетак градње од релевантних институција. Вештачењем је дошло до корекције откупне цене земљишта са једну хиљаду 600 динара по метру квадратном из 2007. године, на једну хиљаду 871 динар у 2009. години. Крчка је информисао Одбор и о преносу права коришћења без накнаде изграђене трасе водовода од ТС Јагодина 4 до прикључка на градски водовод и то ЈП Стандард РЈ Водовод Јагодина. Он је такође обавестио Управни одбор о неопходности формирања ПИУ (Project Implementation Unit) - тима за имплементацију ЕИБ Ц пакетног кредита из којег ће се градити нови реконструисати и проширити постојећи објекти (ТС Крушевац 1, Србобран 1, ТС Смедереве 3, ТС Београд 3 Врање 4 и ТС Бистрица). Управни одбор усвојио одлуке о све три дискутоване тачке. Управни одбор усвојио је и одлуку о закључивању поравнања са ПД Максим д.о.о. из Београда, како ЕМС не би претрпео евентуалне финансијске штете. Известилац је била **Љиљана Николић**, из Центра за комерцијалне послове, а у дискусији је учествовао и **Зоран Гавански**, помоћник директора за правне и кадровске

послове. Гавански је учествовао и у дискусији по информацији, која се односила на промену намене станова који се налазе уз 110-киловолтна постројења која требају да се предају дистрибуцијама односно ЈП ЕПС. Став је да се у што скорије време са Синдикатом и Пословодством мора наћи најбоље компромисно решење за станове и кориснике истих. Известилац је била **Марина Томовић**, директор Центра за управљање људским ресурсима.

Управни одбор донео је одлуку о измени оснивачког акта ЕКЦ д.о.о. Београд са три године на "трајно", самим тим што је пре извесног времена извршена реконекција у УЦТЕ, а ЈП ЕМС постао Координатор блока. Те би ЕКЦ, као такав равноправно функционисао на тржишту. Известилац је био **Милош Младеновић**, помоћник генералног директора за тржиште. Разматрана је и тачка дневног реда, у којој Синдикат захтева расподелу остварене добити у 2008. години. Мишљење је да треба имати у виду ситуацију у држави, светску кризу и препоруке Владе Републике Србије, за ублажавање исте. Проистиче да и запослени и Пословодство једнако морају поднети изазове када је у питању наведена расподела добити.

На крају Седнице Управни одбор је усвојио низ одлука о расходу, отуђењу и отпису основних средстава, демонтиране опреме возила, ауто-гума, известиоци су били **Небојша Петровић**, директор Погона Крушевац, **Ненад Луцић** из Службе за књиговодство и **Радивој Загорац** из Сектора ОТП.

М. Вукас

Усвојени Програми пословања привредних друштава

Примопредајом дужности између **др Петра Вукелје** и **Дејана Филиповића**, претходног и новог председника Надзорног одбора, 1. априла почела је 11. редовна седница тог тела ЈП EMC.

Поред **др Милоша Миланковића**, генералног директора ЈП EMC, Седници је присуствовао и **Видоје Јевремовић**, председник Управног одбора ЈП EMC. Надзорни одбор је разматрао и прихватио Извештај о пословању Привредног друштва Електроисток - Пројектни биро д.о.о. за 2008. годину. О резултатима тог Друштва и проблематици са којом је суочен, Надзорни одбор информисали су **Радивоје Црњин**, директор и **Горан Јакшић**, председник Скупштине Привредног друштва. Пројектовање је позитивно пословало, премашило План пословања за протеклу годину и остварило добит. Планирано је да је подели са оснивачем, односно, ЈП EMC, и то по основу 50 према 50 посто.

Надзорни одбор, такође је прихватио разматрани Програм пословања тог Друштва за ову годину. Како је навестио **Радивоје Црњин**, План ће бити реализован

без обзира на проблеме: одлив кадрова, остали су без сопственог пословног простора, уговор са оснивачем истиче 1. јула, не зна се под којим условима ће се дефинисати односи са дистрибутерима, поводом издвајања 100-киловолтних трафостаница, а ту је и нови Закон о јавним набавкама, који прописује нови начин конкурисања за одређене послове и разликује се од ретходних година, затим, хоће ли оснивач продужити уговор или ће Друштво самостално излазити на домаћа и инострана тржишта, а зато су оспособљени, потом ту је и глобална криза.

Александар Лугоња, из Привредног друштва Електроисток - Изградња д.о.о. представио је

Програм тог другог Привредног друштва за 2009. годину, подсетивши да је то Друштво у прошлој години остварило "пројектовану" добит. Оно је такође суочено са готово истим проблемима као и Пројектовање. Истакнуто је да је Програмом предвиђено позитивно пословање Друштва у овој години, и да ће се реализовати визија стварања савремено оспособљеног друштва категорије средњег предузећа способног да успешно обавља своју делатност. У том правцу покренуте су одређене активности. Мисија тог Привредног друштва, је реализација свих послова добијених од оснивача и трећих лица. Програм је такође прихваћен од стране Надзорног одбора ЈП EMC.

Др Милош Миланковић, генерални директор ЈП EMC и **Јован Ећимовић**, директор Сектора ЕФП, по завршетку седнице у неформалном разговору упознали су нове чланове Надзорног одбора о компанији ЈП EMC и његовој улози (значају) у Држави и окружењу. Нови чланови Одбора су **Дејан Филиповић**, дипломирани машински инжењер, царински инспектор у Управи царина у Министарству финансија, председник Надзорног одбора, а чланови **Миломир Шљивић**, економиста из Краљева, и **Владица Живковић**, менаџер у Туристичкој организацији у Белој Паланци (именовала их Влада Републике Србије), а испред реда запослених чланство је задржала **Невенка Петровић**, руководилац Службе плана и анализе у ЈП EMC.

М. В.

Сандра Петровић - нови заменик генералног директора

За новог заменика генералног директора Управни одбор, именовао је Сандру Петровић, дипломираног машинског инжењера ваздухопловства из Трстеника. Сандра Петровић рођена је 1971. године. Дипломирала је 1999. године на Машинском факултету у Београду, Одсек ваздухопловство. Од 1999. до 2005. године радила је на пословима пројектанта конструктора у Првој петолетки, Трстеник Наменска, а потом у Омни пројекту д.о.о. из Врњачке Бање, као инжењер продаје и шеф Сектора продаје маркетинга и сервиса од 2007. до именовања на садашњу функцију.

МР ГОЈКО ДОТЛИЋ, ДИРЕКТОР ДИРЕКЦИЈЕ ЗА ПРЕНОС ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

„Раст“ далековода - 4,4 посто, а инсталисана снага биће мања 18 посто

У разговору с мр Гојком Дотлићем, директором Дирекције за пренос електричне енергије, покушали смо да сазнамо како напредује реструктурирање EMC-а, како се то одражава на стручне кадрове и у ком смеру, у светлу реструктурирања и развоја тржишта електричне енергије, се развија преносна мрежа. Дотлић је инжењерски прецизно, по питањима припремао тезе за одговоре. Зато ћемо и поштовати ту његову прецизност.

Протекли период 2008/2009

Били смо сведоци да је у протеклом зимском периоду остварен рекордан пренос електричне енергије кроз преносни систем EMC-а (око 175 GWh). Такође, смо преживели озбиљну енергетску кризу када је била обустављена испорука гаса из Русије. Са поносом могу да кажем да су у оба случаја сви преносни капацитети EMC-а били у погону и да потрошачи практично нису имали проблема у напајању електричном енергијом.

Ипак треба признати да је нам је у свему томе ишао на руку след догађаја. Наиме, у зимски период смо ушли у нимало завидној ситуацији, са хаварисаним трансформатором TP2 400/110 kV, 300 MVA у ТС „Суботица 3“ и хаварисаним трансформатором TP1 220/110 kV, 150 MVA у ТС „Зрењанин 2“, као и без трансформатора TP1 220/110 kV, 150 MVA у ТС „Србобран“. Међутим, изузетним залагањем пре свега наших стручњака и уз подршку наших „ћерка фирми“ Електроисток – Изградња и Електроисток – Пројектни биро, у фабрици поправљени трансформатор TP1 у ТС 220/110 kV „Србобран“ пуштен је у погон 17.12.2008. године, затим поправљени на лицу места трансформатор TP1 у ТС 220/110 kV „Зрењанин 2“ пуштен је у погон 26. децембра прошле године и, на крају, нови трансформатор TP2 у ТС 400/110 kV „Суботица 3“ пуштен је у погон 05.01.2009. године – пред сам почетак „гасне кризе“.

Таман кад се стишала „гасна криза“, дошло је 5. фебруара до поновног квара трансформатора TP1 220/110 kV, 150 MVA у ТС 220/110 kV „Зрењанин 2“. Овог пута квар је био такав да није долазила у обзир његова поправка на лицу места, већ је исти замењен новим снаге 250 MVA који је пуштен у погон 17. марта.

Морам да напоменем да су и далеководи имале неколико успешних интервенција. Ипак нагласио бих хаварију три далеководна стуба на ДВ 122АБ Петровац – Бор 1, која је успешно санирана, без последица по потрошаче електричне енергије.

Текући послови

Послови који су у жижи активности у Дирекцији за пренос, односно Погона преноса и Сектору Техника, могу се свести на следеће: почетак ремонтне сезоне, покретање јавних набавки за потребе одржавања, израда тендера за јавне набавке, испитивања и пуштања реконструисаних објеката у погон, израда пројектних задатака, мишљења, решења и уговора о прикључењу, итд.

Припреме за почетак ремонтне сезоне

Први квартал ремонтне сезоне у 2009. години је практично већ отпочео. Са Дирекцијом за управљање, договорена су сва искључења далековода и енергетских трансформатора. Нема разлога да и ове године не буде 100% извршење планираних ремонтна.

Покретање јавних набавки

Дирекција за пренос је била спремна за покретање јавних набавки за потребе одржавања већ почетком 2009. године. С обзиром да је тек у фебруару одобрен план Пословања ЈП EMC за 2009. годину, праве активности су крнуле тек одскора. У међувремену ступио је на снагу нови Закон о јавним набавкама, тако да и то успорава цео поступак.

Протеклих година били смо сведоци честих „неуспелих“ јавних набавки које су погоне преноса доводиле у незавидну ситуацију: нестајало је материјала за ремонт, није било резервне опреме за замену, нису уговорене услуге анти-корозивне заштите објеката, нису спроведена прописана испитивања ПП система, нису набављени испитни уређаји за потребе одржавања, итд. Било је ту тзв. објективних разлога због којих нису успеле неке велике јавне набавке, али добар део одговорности је и у самом EMC-у. Мислим да не треба понављати исте грешке и да погодно преноса треба постепено омогућити да сами спроводе велике јавне набавке за потребе одржавања преносних објеката. На пример, зар није логично да, кад је већ генерални директор пренео на директоре погона сва овлашћења и одговорности по питању спровођења ПП заштите у електроенергетским објектима, да онда погони преноса спроводе и поступак јавних набавки за контролу и испитивања ПП апарата и система? Они су и стручно и кадровски за то способни, само треба обезбедити одговарајући систем евиденције и контроле.

Некоме са стране то ће изгледати као крајње нерационалан потез, јер се са „централизованом“ великом јавном набавком „једним ударцем убија више мува“. Али, то правило важи само ако су оне са happy end-ом. У случају када се на сваком кораку сусрећемо са приговорима и притужбама понуђача, боље је ићи са више независних великих јавних набавки – па ваљда ће неко да прође без приговора и притужби.

Планирање развоја преносне мреже

Обезбеђивање континуитета у развоју преносне мреже у условима када се на свим нивоима најављује „стежање каиша“,

(наставак на 8. страни)

(наставка са 7. стране)

тренутно је један је од најтежих задатака пред пословодством ЕМС-а. Дирекција за пренос учествује у дефинисању приоритета како би се и у таквим условима реализовала стратегија развоја преносне мреже.

Могући извори финансирања

Последњих месеци помно се испитују могући извори финансирања који треба да омогуће реализацију планираних инвестиција у условима опште економске кризе. У „игри“ су следећи извори:

EBRD банака, која је врло расположена да пласира преостала средства из раније одобреног кредита. На жалост „из објективних разлога“ ушли смо у временски теснац око одобреног периода за повлачење пара, тако да се намеће једини логичан пут да се постојећи кредит затвори са већ изграђеним објектима (ТС Сремска Митровица 2, ТС Сомбор 3 и ТС Јагодина 4 и 110 kV кабл Београд 1 – Београд 18), а да се за преостали износ отвори нова кредитна линија са новим „тајмингом“ повлачења и отплате кредита.

EIB банка, која нам такође омогућава коришћење преосталог дела из раније одобреног кредита за тзв. Програм Ц, који нисмо до сада повукли. Као што је познато, преко EIB кредита за Програм Б, набили смо опрему за реконструкције великих ТС (Ниш 2, Нови Сад 3, Београд 8, Београд 5 и Београд 3) и проширење ТС Лесковац 2.

IPA приступни фондови ЕУ, који имају већ конкретне активности на изградњи 400 kV далековода Ниш 2 – Лесковац 2, али постоје наговештаји да ће се већ одобрено финансирање преосталих пројеката (новог 400 kV далековода Лесковац 2 – Врање 4 – граница са Македонијом и ТС 400/110 kV Врање 4) мало одложити.

KfW банка, која нуди врло повољне услове (део кредит и део грант) и, што је за нас најважније, могуће га је реализовати као робни кредит за набавку опреме. Из нашег искуства показало се да је за нас најбоља варијанта да се из кредита набавља само опрема (укључујући и велике енергетске трансформаторе), а да се пројекти реализују сопственим снагама и ангажовањем домаћих пројектаната и извођача радова, а пре свега наших „ћерка фирми“ Електроосток – Изградња и Електроосток – Пројектни биро.

Сопствена средства, која су одобрена Планом пословања за 2009. годину. Вероватно ће тај план бити ревидован због оште економске кризе и ситуације у земљи, али ипак су та средства значајна и могу да обезбеде један континуитет у инвестиционим активностима. Велика повољност је што се сопствена средства могу лакше расподелити на више фаза и мањих целина у поступку набавке опреме, пројектовања и изградње објеката.

Када се говори о обезбеђивању средстава за будуће инвестиције, односно развој преносне мреже, није основни циљ да

се обезбеди што више пара, већ се то мора посматрати и са аспекта наше способности за враћање тих кредита (колико знам, за сада немамо тих проблема), као и изводљивости самих пројеката. Овде морам да нагласим важност припреме у инвестицијима. Није то случај само код нас, него и у развијеном Свету. Све земље имају примере где припрема за изградњу неког далековода траје више година (чак по 5-6 година), а онда када започне изградња – све се заврши за 6 месеци или годину дана. Како то реализовати кредитом, а да сви буду задовољни, врло тешко!

Приоритетни објекти

На бази расположивих средстава, у току је утврђивање и усмеравање на поједине изворе финансирања приоритетних објеката који ће се завршити или започети у 2009. години. Ту су укључене Инвестиције и обе Дирекције (за пренос и управљање). Према прелиминарним сагледавањима, ту конкуришу следећи објекти:

Завршетак реконструкције ТС 400/220/110 kV Ниш 2 и Нови Сад 3, односно ТС 400/220 kV Београд 8;

Завршетак прве фазе проширења ТС 220/110 kV Лесковац 2 са постројењем 400 kV и трансформацијом TP 400/110 kV;

Почетак реконструкције ТС 220/110 kV Београд 5 и Београд 3 (само 110 kV постројење);

Замена опреме и набавка преостале опреме у фази припреме за комплетну реконструкцију ТС 400/220 kV Обреновац, ТС 400/220/110 kV Панчево 2, ТС 400/110 kV Бор 2 и ТС 220/35 kV Бајина Башта;

Набавка комплетне опреме за реконструкцију ТС 220/110 kV Крушевац 1 (са 2хТР 220/110 kV), Београд 3 (само 220 kV постројење), Србобран (само 110 kV постројење) и Смедерево 3 (само постројење 400 kV и 1хТР 400/110 kV);

Изградња нове ТС 400/110 kV Београд 20 (са 2хТР 220/110 kV) и Врање 4 (са 1хТР 220/110 kV);

Изградња нове ТС 220/110 kV Бистрица (са 1хТР 220/110 kV);

Набавка 5 нових трансформатора TP 400/110 kV (за ТС Лесковац 2, Врање 4, Смедерево 3, Србобран и Краљево 3);

Завршетак изградње 400 kV далековода Ниш 2 – Лесковац 2 и Лесковац 2 – Врање 4 – граница са Македонијом;

Увођење 400 kV далековода у ТС Београд 20 и расплета 110 kV далековода из ТС Београд 20;

Завршетак полагања 110 kV кабала Београд 1 – Београд 18 (Пионир);

Реконструкција ДВ 101АБ и ДВ 106АБ (укључујућу изградњу нове трасе кроз Србију).

Поред ових већ дуже времена присутних инвестиционих објеката, требало би отпочети припреме и резервисати средства за:

Изградњу новог 400 kV далековода између Србије (Нови Сад 3 или Панчево 2) и Румуније (Решица);

Изградњу новог 400 kV далековода Крагујевац 2 – Краљево 3 (прва фаза) и проширења ТС 220/110 kV Краљево 3 са постројењем 400 kV и трансформацијом TP 400/110 kV (друга фаза);

Ревитализацију једног од далековода 220 kV на релацији Бајина Башта – Обреновац, односно његова надградња на 400 kV (прва фаза) и проширење ТС 220/35 kV Бајина Башта са постројењем 400 kV и трансформацијом TP 400/220 kV (друга фаза).

На жалост, према последњим информацијама још ћемо да причекамо са изградњом нове 400 kV везе на Хрватски, односно Мађарски преносни систем, јер супротна страна није показала интересовање за реализацију тог пројекта. Ако ово стање остаје за дужи период, мораће се размислити о евентуалном 400 kV повезивању Сомбора 3 и Сремске Митровице 2.

Међутим, за разлику од претходног случаја, у јавности је недавно објављена заинтересованост иностраних партнера за изградњом једне нове електричне интерконекције од 400 kV између Србије и Црне Горе у циљу омогућавања транзита електричне енергије из Румуније у Италију. Такве иницијативе није било у време израде Студије перспективног развоја преносне мреже Србије у периоду до 2020. (2025.) године тако да смо сви мало затечени са том идејом, односно захтевом. Могући правци су Обреновац – Бајина Башта – Вишеград – Црна Гора или Крагујевац 2 – Краљево 3 – Црна Гора.

Што се тиче 110 kV мреже, у Србији тренутно постоји још 22 објекта трафостаница које се радијално напајају и за обезбеђивање њиховог достраног напајања (тзв. „затварање прстена“) потребно би било да се изгради око 480 km далековода 110 kV. Наравно, студије развоја општина и региона треба да дефинишу моменат када ће бити оправдано да се улаже у те далековеде, односно да се у првој фази постојеће трафостанице ТС 35/x kV прошире на ТС 110/x kV, а онда у другој фази да се обезбеди и њихово двострано напајање. Неки од приоритета су 110 kV далеководи: Сента 2 – Ада, Вршац 2 – Бела Црква, Пожега – Ивањица, Параћин 1 – Поповац, итд.

На крају треба истаћи да смо више пута пријавили за Национални инвестициони план (НИП) Републике Србије пројекат изградња новог далековода за подручје Рашке (ДВ 110 kV Краљево 3 – Рашка), а у склопу решавања напајања Копаоника, Новог Пазара и северног дела Космета. На жалост „нисмо прошли“ тако да ћемо у наредном периоду покушати да решимо проблем у договору са ПД „Електросрбија“ Краљево.

Реструктурирање ЕМС-а

У току је пренос права коришћења између ЈП ЕМС и ПД у ЈП ЕПС за објекте ТС 110/x kV и ДВ 110 kV. Министарство рударства и енергетике је дало рок до краја јуна 2009. године, а синдикат ЕМС-а је тражио да се процес помери до краја 2009. године. У сваком случају, то је један процес који је

договорен 2004. године када смо сви били у вертикално организованом ЈП ЕПС, а чија конкретна реализација је започета 2005. године када смо од ЈП ЕПС преузели издвојена постројења уз електране (ТС Обреновац, РП Ђердап 1, РП Ђердап 2) и све повезне ДВ 400 и 220 kV за електране, и који се сада мора привести крају са разменом објеката 110 kV.

Као што је познато, ЈП EMC ће предати Привредним друштвима у ЈП ЕПС 53 ТС 110/x kV и једно РП 110 kV (укупно 54 објекта) са 111 енергетских трансформатора, инсталисане снаге 3.279 MVA. Истовремено, ЈП EMC ће преузети од Привредних друштава у ЈП ЕПС 339 km ДВ 110 kV и једно РП 110 kV.

У току су следеће активности:

Припремају се одлуке за УО;

Припремају се уговори о преносу права коришћења;

Усаглашавају се Уговори о одржавању ТС 110/x kV (предвиђено је да извесно време редовно и интервентно одржавање ових објеката настави ЈП EMC);

Усаглашавају се Уговори о експлоатацији ТС 110/x kV;

Раде се техничке припреме за преузимање (нарочито је значајно омогућавање надзора и даљинског командовања са прекидачима у ТС 110/x kV и РП 110 kV из постојећих или будућих дистрибутивних диспечерских центара).

Поводом тог процеса, утврђен је списак руковалаца ДУТС-а и домаћина ТС 110/x kV (укупно 82 запослена) који ће са објектима прећи у Привредна друштва за дистрибуцију електричне енергије у ЈП ЕПС. То је у овом процесу једно од најосетљивијих питања, јер се ради о људима. Битно је истаћи да ти запослени само мењају послодавца и да прелазе у ЈП ЕПС и са пословима и са својом масом за зараде. Сасвим је разумљиво да код њих постоји страх од промена (то је и природно и људски), али не могу да прихватим приче да ће им тамо бити „горе“, јер су они потребни електродистрибуцијама као што су били потребни нама.

У току је сличан поступак преузимања око 96 km ДВ 110 kV од ЈП ЖС. Правној служби ЈП ЖС достављен је предлог одлука за ОУ. Овај поступак преузимања је нешто компликованији са правног аспекта, јер су за ЈП EMC и ЈП ЖС надлежна различита министарства.

Резултат овог реструктурирања по ЈП EMC биће следећи: с једне стране далеководни капацитети ће се повећати за 4,4%, а с друге стране смањиће се инсталисана снага трафостаница који користи оператора преносног система за 18%. Та прерасподела код објеката трафостаница је то још изразитија. Наиме, од садашњих 89 објеката ТС и РП (без објеката под привременом управом УНМИК-а), EMC-у ће остати са 35 објеката, претежно 400 и 220 kV и само неколико 110 kV (укључујући ТС 110/35 kV „Валач“ на северу Космета).

Овде морам да нагласим да оваква организација оператора преносног система

није нека специфичност ЈП EMC, већ је то тенденција у целом свету. Чак је та граница између оператора преносног и дистрибутивног система понегде померена до самих 110 kV извода у ТС 400/110 и 220/110 kV. Наравно, има и обрнутих примера да су сабирнице 110 kV и далеководна поља у ТС 110/x kV у преносу (подељени објекти ТС 110/x kV). Суштина свих тих организационих промена је да у преносном систему остају само објекти „који су у функцији преноса електричне енергије и који чине техничко-технолошки повезан систем за пренос електричне енергије“. Ако се то чита „између редова“, то значи да цену преноса електричне енергије, као регулисану категорију од стране АЕРС и Владе РС, треба ослободити свих осталих трошкова које за собом вуку објекти ТС 110/x kV, а који превасходно служе за дистрибуцију електричне енергије. Преносом права коришћења на ПД у ЈП ЕПС за објекте ТС 110/x kV постиже се још један ефекат који ће кад-тад доћи на дневни ред, а то је да се стварају повољнији предуслови за продају тих предузећа.

Ми смо се још давне 2004. године (док смо били заједно у ЕПС-у) договорили да применимо тзв. војвођански принцип разграничења, јер он добро функционише на овим просторима. Нико не може данас да оспори да преносни систем на подручју Војводине не ради добро и да „Електровојводина“ није једно од најуспешнијих привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије у Србији, иако све ТС 110/x kV припадају дистрибуцијама, а све ТС 400/x и 220/110 kV и сви ДВ 110-400 kV припадају преносу. Садашње стање да се на један начин ради у Војводини, а на други начин и преосталом делу Србије је технички неодржив.

Стручни кадрови

Као што је речено, реструктурирањем EMC-а, Дирекција за пренос постаје претежно далековојојска фирма. Последица тога ће бити да ће се смањити притисак за

пријем нових кадрова и стручњака за одржавање ТС.

Међутим, Дирекција за пренос ће се и даље сусретати са проблемом одлива високостручних кадрова. Познато је да се у ЈП EMC последњих година уграђује врло софистицирана опрема за заштиту и управљање и да се примењују најновије технологије у изградњи ТС и ДВ. За сваког појединца то представља неисцрпан извор знања и искустава (то се не може видети, нити научити у било којој другој фирми), које се може лако „уновчити“ на тржишту радне снаге. На жалост, ми не можемо да се такмичимо са иностраним и приватним фирмама – и ту настаје наш проблем.

Прикључење нових објеката на преносни систем

Последњих месеци смо претрпани захтевима за прикључење нових објеката на преносни систем и захтевима за повећање снаге постојећих електроенергетских објеката који су прикључени на преносни систем. На пример, врло су активне електродистрибуције и треба ускоро очекивати пуштање у погон неколико ТС 110/x kV (Ариље, Мачванска Митровица, Римски шанчеви, Ниш 8, Владичин Хан, итд.). Такође су и приватне инвестиције у замаху. Тренутно су у току изградње ТС 110/x kV „Sirmium Steel“ код Сремске Митровице и „Kropspan“ код Лапова, проширење ТС 110/x kV „Holcim“ у Поповцу, итд.

За све те објекте треба обезбедити одговарајућу документацију (мишљења, пројектне задатке, прорачуне, решења о прикључењу, уговоре о прикључењу) сагласно Правилима о раду преносног система, а онда и физички изградити прикључења (понегде само поља, а понегде и прикључне водове). Проблем је у томе што већина тих захтева није била у плану наших инвестиционих активности, а по правилу другој страни се веома жури. Питање развоја преносног и дистрибутивних система мора се хитно решити и то не само са аспекта усаглашавања планова, већ и са аспекта изводљивости пројеката развоја. На пример, логично је да електродистрибуције планирају и теже да своје ТС 110/x kV граде што ближе центру потрошње и при томе се не питају како „доћи“ до те ТС 110/x kV, а познато је да су у приградским и градским условима веома заоштрени имовинско-правни односи. Тако већ имамо великих проблема са изградњом прикључних далековода 110 kV за ТС 110/x kV Ниш 8 и Мачванска Митровица.

Већ је стигло 9 захтева, а у најави је још 4 захтева за прикључење ветропаркова на преносни систем, укупно инсталисане снаге преко 800 MW само у првој фази. С обзиром да ће то значајно утиче на преносни систем, сматрам да треба хитно одредити надлежности и дефинисати додатне техничке услове за прикључење ветропаркова. Какви су то проблеми – најбоље је да питате **мр Ђорђа Голубовића**, који води те послове.

Предраг Батинић

ИЗ ДИРЕКЦИЈА И СЕКТОРА

СЕМИНАР У НАЦИОНАЛНОМ ДИСПЕЧЕРСКОМ ЦЕНТРУ

Успостављање берзе електричне енергије у Србији

ЈП Електромрежа Србије организовала је једнодневни семинар „Концепција успостављања берзе електричне енергије у Србији“ у склопу низа неопходних активности за успостављање берзе електричне енергије код нас а као део пројекта који донара

Влада Републике Словачке. Поред стручњака из EMC-а, презентери су били врло релевантни консултанци из ЧЕПС-а, ОТЕ и КПМГ.

Семинару су, осим EMC-оваца, присуствовали представници Министарства рударства и енергетике

Србије, Агенције за енергетику Републике, Електропривреде Србије и трговаца електричном енергијом. Учесници су врло активно трагали за заједничким ставом о изводљивости и даљњим корацима неопходним како би берза електричне енергије заживела у нашој Републици.

У НАЦИОНАЛНОМ ДИСПЕЧЕРСКОМ ЦЕНТРУ ПРЕДСТАВЉЕНИ

Нови системи у служби тржишта

Јавно предузеће Електромрежа Србије у мају је почело званично да употребљава систем управљања планирања под називом “e-terra ETSOScheduling”, који је производ компаније Арева.

Тај систем служи за прихватање и обраду планова корисника преносног система и учесника на тржишту Републике Србије. Тим системом оператора блока EMS управља и планирањем на нивоу регулационог блока SMM, који чине регулационе

Истодобно, ЈП EMC је почео званично да примењује PKI (Public Key Infrastructure) system за дигиталну сертификацију за приступ EMC си-

стемима e-terra ETSOScheduling и DAMAS (за алокацију прекограничних преносних капацитета).

Нове системе представили су **Милош Младеновић**, помоћник генералног директора, и директор **Срђан Ресавац**. Презентацији и скромној свечаности, организованим у EMC-овом Националном диспечерском центру, присуствовали су **др Милош Миланковић**, генерални директор EMC-а са сарадницима из Пословодства, представници Ареве, ЕПС-а, али и више представника трговаца електричном енергијом у Србији, којих у Републици има 28.

П. Б.

У ГЕНВАЛУ (БЕЛГИЈА)
ОД 12. ДО 15. МАЈА

UCTE и ENTSO-E угостили CIM корисничку групу

Састанак CIM корисничке групе “Европа 2009” организован је у белгијском граду Генвалу од 12. до 15. маја. Домаћин је био УЦТЕ а уводна реч била је генералног секретара ЕНТСО-Е **Константина Сташуса**. Седамдесетак експерата из више од 40 светских компанија учествовало је у састанку, који је делом био фокусиран на UCTE CIM профил. Очекује се да ће померање политике UCTE према CIM стандардима за размену оперативних и података за планирање водити ка општем прихватању CIM стандарда за многе допунске апликације у Европи.

Објашњење:

CIM (Common Information Model – Општи информативни модел) је међународни стандард глобално прихваћен и намењен моделирању информативне размене неопходне за електроенергетска постројења. CIM је независан од било које индивидуалне апликације, посредовања или протокола порука коришћених у размени података. CIM корисничка група формирана је како би промовисала прогрес CIM-а и размењивала пројектна искуства. Све презентације са састанка доступне су на адреси: <http://cimug.ucaiug.org/Meetings/Genval2009/Presentations/Forms/AllItems.aspx>

У ЕМС-у ОРГАНИЗОВАН СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ СЕМИНАР

О новом Закону о јавним набавкама

У Предузећу спроведено 1.300 поступака јавних набавки, а на поновно разматрање враћено мање од десет

У ЕМС-у је средином маја одржан дводневни специјалистички семинар о новом Закону о јавним набавкама. Организатор је био **Горан Јакшић**, помоћник директора Сектора Инвестиције, а у сарадњи с **др Предрагом Јовановићем** из Управе за јавне набавке. Предавачи су били Саша Варинац, председник Комисије за заштиту права, Милица Савић, члан Комисије за заштиту права, и Далиборка Срећков, шеф Одсека за јавне набавке, из Управе за јавне набавке.

- Почетком ове године ступио је на снагу нови Закон о јавним набавкама, који је донео измене у односу на стари Закон. У протеклом перио-

ду био је изванредан интензитет јавних набавки. Извештај за 2008. годину показује да смо два и по пута увели број реализованих јавних набавки по износу. У Предузећу је спроведено 1.300 поступака јавних набавки. Од тог броја Комисија за заштиту права понуђача, на основу жалби, вратила је мање од десет на поновно разматрање. Због свега тога, идеја је била да се свим учесницима јавних набавки на нивоу целог Предузећа, као и свим запосленим у погонима преноса, који учествују у поступцима јавних набавки, омогући ажурирање знања. Организована су два идентична семинара, које је пратило више од 50 запослених. Важно

је да се нагласи да су ти специјалистички семинари било врло интерактивни јер су организовани у маниру креативних радионица – „work shops”, - рекао је Јакшић.

П. Батинић

ПРИМЕНА КРЕДИТНИХ СРЕДСТАВА ЕИВ-С ПАКЕТА

Именован PIU тим

Недавно је Управни одбор ЈП ЕМС, на десетој редовној седници донео одлуку о формирању PIU тима (PIU Project Implementation Unit) за имплементацију пројекта ЕИВ - С кредитног пакета. Донета одлука у складу је са Статутом ЈП ЕМС, и то чланом 32.

До сада су реализована средства из ЕИВ- В кредитног пакета, а средства из С пакета биће усмерена на реализацији изградње нових објеката, проширењу и реконструкцији неких од постојећих постројења, то се пре свега односи на ТС Врање 4, ТС Београд3, ТС Смедерево 3, ТС Крушевац 1 ТС Србобран и ТС Бистрицу 1.

Управо због тога, било је неопходно формирати један стручан тим, за реализацију и примену средстава из условно речено трећег пакетно кредитног аранжмана, у чији састав је ушао део запослених из више организационих делова Предузећа (Инвестиција, Технике, Сектора ЕФС и ОТП, као и пројектовања).

Том приликом, на место руководиоца тима постављена је **Смиљана Чавануга**, **Миливој Кричка**, задужен је за координацију Пројекта, **Александар Матић**, задужен је за послове који се односе на мерења, заштиту, управљање, телекомуникације и сигнализацију, **Чедомир Поноћко**, **Рајко Гверић** и **Горан Павловић** додигли су задатке за израду пројектне документације, **Драган Балкоски** и **Борислав Гајић**, обављаће послове на припреми тендерске документације, **Ружица Радосављевић** задужена је за прћење комерцијалне реализације уговора, **Славица Ребрић**, задужена је за припрему техничке документације и опрему, **Славица Алагић** пратиће финансијску реализацију уговора, **Жика Јовановић** за дужен је за елологију и заштиту на раду, **Веселин Копривица** обављаће техничку подршку, док је **Марина Вуковић - Зечевић** задужена је за сва неопходна пословна уговарања.

М. Вукас

ЈП ЕМС изабрао будуће пословне партнере

Јавно предузеће „Електро-мрежа Србије” недавно је формирало квалификациону листу грађевинских фирми које ће у наредном периоду радити послове из области нискоградње и високоградње за ово јавно предузеће.

Тако ће опште радове у области нискоградње радити „Пројектомонтажа”, „Монтера”, „Еуроцрнотравац Инвест”, „Изоливест” и „Екоградња пројект” из Београда, „Амига” из Краљева, „Техноградња”, „Крушевац пут” и „Стевановић Инвест” из Крушевца, „Телекомуникација” Блаце, „Градите-тел” из Бора, „Балкан-градња” из Новог Београда, „Протент” из Обреновца, „Инстел-инжењеринг” из Новог Сада, „Дукић” из Сремске Митровице и „Јужна Морава” из Ниша.

Извођење општих грађевинских радова, као и радове на зградама ће реализовати исти тим као и за нискоградњу, уз компаније „Изопром” из Чајетина, „Модулор” из Новог Београда и „Изоливест” из Београда.

ИЗ ПОГОНА И ЦЕНТАРА

ПОГОН ПРЕНОСА БЕОГРАД

Реконструкција ТС Београд 8

Напредује обнова 220-киловолтне стране

На Трафостаници Београд 8, која се обнавља средствима из кредита Европске инвестиционе банке, реконструисана су прва 220-киловолтна поља од постојећих 10 и два „празна“ (резервна поља су прво и четврто) на 220-киловолтној страни. Реч је о

активном и резервном пољу на које је, у време радова, привремено „пребачен“ далековод што повезује трафостанице Београд 3 и Смедерево 3, која напаја US Steel.

- За реконструкцију једног поља потребно је апроксимативно три радне недеље. Очекује се да ће сва поља и системи сабирница на 220-киловолтној страни бити реконструисани до почетка октобра. Пре неколико дана пуштен је у погон 220-киловолтни далековод повезује Суботицу, Београд 8 и Београд 3, на којем је обављена замена у другом сегменту сабирница првог и другог система, - каже мр **Чедомир Поноћко**, директор Центра за подршку систему, који је и председник Комисије за пријем, док у његовом и друштву **Милана Даковића** из Службе за експлоатацију Погона преноса Београд, задуженог за ТС Београд 8, обилазимо то постројење.

П. Батинић

ДАЛЕКОВОДНА ТРАСА НИШ – МАКЕДОНСКА ГРАНИЦА

Изузетно тежак терен

Изградња 400-киловолтне далеководне трасе од Ниша до македонске границе, која се гради истовремено у две етапе, напредује. Прошла зима мало их је била успорила јер су тежак терен и ужасни услови за рад (много кише, подземних вода, блата, леде-

не кише и снега) заустављали чак и тешку механизацију. Међутим, боравећи у више наврата с њима, уверени смо да ће екипе Енергомонтаже и Минела АБС постићи изврсне резултате.

У недавном разговору слабије упућен саговорник нам рече како тај терен и није нарочито тежак. То, дакако, није тачно. Пре годину трасу тада будућег далековода обилазили су представници понуђача. Срели смо их на паузи у месту Предојане. Према правилима тендера, нисмо смели да разговарамо с њима, али нисмо ни желели јер су били буквално исцеђени тешким тереном који су обилазили. Толико о траси Ниш – македонска граница, а фотографије на којима се види како представници понуђача обилазе терене најбоље су илустрације.

П. Б.

ПОГОН ПРЕНОСА БЕОГРАД - ХАВАРИЈА НА ТРАФОСТАНИЦИ ОБРЕНОВАЦ

Пожар на трансформатору 1

Електроенергетски систем Србије није осетио последице пожара који је избио на проводном изолатору

На EMC-овој Трафостаници Обреновац, која „опслужује“ Термоелектрану Никола Тесла, крајем маја дошло је до хаварије. Избио је пожар на трансформатору број 1, инсталисане снаге 400 MVA, 400/220 kV. Како је реч о Термоелектрани која испоручује Србији више од половине електричне енергије, на лице места су изашли **др Петар Шкундрић**, министар рударства и енергетике Републике, **Драгомир Марковић**, генерални директор ЕПС-а, представници Пословодства EMC-а и међу њима **Илија Цвијетић**, дирек-

тор Погона преноса Београд, задуженог за постројења при ТЕНТ-у.

Пожар је веома брзо заустављен. У гашењу су учествовале две професионалне ватрогасне екипе и запослени у Служби техничке заштите ТЕНТ-а. До пожара је дошло на проводном изолатору, а захваљујући дистантној заштити и правовременим реакцијама запослених у EMC-у на том постројењу, електроенергетски систем није осетио последице. Како је истакао и министар Шкундрић, дистантна заштита је деловала у предвиђеном року, а руковоци су правовремено трансформатор искључили из мреже. Акција ватрогасаца је била брза и ефикасна. Док је пожар гашен, привремено је био искључен и трансформатор број 2. Стручна комисија испитује узроке пожара на том 35 година старом трансформатору, који је произвео Италтрафо.

- Већ је формирана Комисија за пријем за замену трансформатора. У самом постројењу већ постоји, као резерва, недавно транспортовани трансформатор истоветних карактеристика производње Минел АБС, који су транспортовали „Бора Кечић“

и ПД Електроисток Изградња. Неопходно је да се тај трансформатор опреми – ормар, команда, сигнализациска заштита, - дан после пожара рекао је **мр Чедомир Поноћко**, директор EMC-овог Центра за подршку систему и председник Комисије за пријем.

Шта год Стручна комисија открије као узрок пожара, већ старост тог трансформатора говоре о темељном проблему на који дуго указују водећи људи EMC-а и свим силама настоје да га реше: немамо довољно енергетских трансформатора, а просечно су веома стари.

П. Батинић

У ПОГОНУ НОВИ ТРАФО НА ТС ЗРЕЊАНИН 2

Први трафо са мониторинг системом

Нови трансформатор производње Сименс - Кончар, снаге 250 мегаволтампера, недавно је уграђен, уместо хаварисаног, на EMC-овој Трафостаници Зрењанин 2, а његова набавка предвиђена је Планом инвестиција ЈП EMC за ову годину.

Првобитно планиран за ТС Београд 5, Требало је да се угради уместо старог трансформатора румунске производње Електропутере, инсталисане снаге 200 мегаволтампера, на истом постројењу. Међутим, због хаварије трансформатора инсталисане снаге 150 мегаволтампера, старог 38 година – произведеног 1976, уграђен је на његово место.

- Цена трансформатора приближно

је два милиона евра. Трошкови транспорта, израде пројекта, демонтажа и монтажа, испитивање уља и све остале пратеће активности износе 120 хиљада евра или 10 милиона 320 хиљада динара. Дакле, реч је о заиста вредној инвестицији. То је први трансформатор у преносном систему ЈП EMC, који има уграђен нов савремен „мониторинг – систем“ за праћење целокупног процеса рада трансформатора (PS-Scada system). Уградњом новог трансформатора дошло је до повећања инсталисане снаге трафостанице на 450 мегаволтампера. Уградњом новог трансформатора и повећањем инсталисане снаге постројења, постигнута је додатна сигурност, квалитет и поузданост у напа-

јању потрошача како у Зрењанину, тако и на читавој територији Баната, - каже **Владимир Петровић** из Сектора Инвестиције.

Средства за куповину трансформатора обезбеђена су из кредита Европске инвестиционе банке (ЕИБ), док је све остало инвестиција Електромерже Србије.

На демонтажно монтажним радовима учествовали су запослени из ПД Електроисток –Изградња д.о.о. и представници произвођача. У целокупном процесу учествовали су запослени из Сектора Техника Служба за трафостанице, Сектора за Инвестиције и Погона преноса Нови Сад.

П. Б. – М. В.

НАПОРОМ ВЛАДИМИРА КРНАЈСКОГ ИЗ ПОГОНА НОВИ САД

Виртуелна архива стручних часописа

Владимир Крнајски, дипломирани електроинжењер из Новог Сада, својевремено је организовао обимну „електронску библиотеку“ стручних часописа објављиваних у СФРЈ, СРЈ и данас у Србији. Ту виртуелну архиву Крнајски је похранио и у библиотеци Електровојводе, а вероватно ће ускоро да буде и на сајту CIGRE Србија.

- Сматрам да би драгоцене информације похрањене у бројним стручним часописима, који су некада излазили у СФРЈ или излазе данас у Србији, требале да буду доступне свим инжењерима. Не само у EMC-у, већ и у осталим електропривредним предузећима. Врло је тешко снаћи се у великом броју часописа за кратко време. У томе могу да помогну једино старије колеге, уколико су их редовно пратили.

Прву идеју за обједињену базу података стручних радова добио сам од колеге дипломираног инжењера **Радивоја Поповића** из Службе аутоматике. Поповић

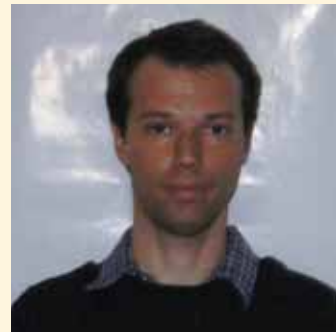
Расте интересовање за „електронску библиотеку“ стручних часописа објављиваних у СФРЈ, СРЈ и данас у Србији. – Архива коју је сачинио Крнајски вероватно ускоро и на сајту CIGRE Србија

је почео са прикупљањем наслова стручних реферата са саветовања CIGRE и некадашњих Саветовања о преносној мрежи СФРЈ. Да је то добра идеја, показало се чим би почели да дубље разматрамо неки проблем и да се питамо да ли је негде о томе неко нешто писао или објавио. Претраживање по бројним часописима није нимало лак посао. До сада је објављено на стотине бројева „Електропривреде“, „Електродистрибуције“, „Енергије“ и одржано на десетине стручних саветовања.

Када се једном обједине наслови реферата, претраживање постаје много лакше. Напомињем да је попис извршен само по наслову и ауторима сваког рада, онако како је он навођен у садржајима часописа и насловима стручних саветовања, без кључ-

них речи. Уз помоћ програма за препознавање слова текст је сачуван у word документу. Обим до сада тако прикупљених наслова је готово дванаест хиљада. Следећи корак би био пребацивање прикупљених наслова у базу података, о чему сам водио рачуна приликом формирања word документа. Но, још увек је остало доста часописа и саветовања до којих нисам успео да дођем, макар на кратко да скенирам њихове садржаје.

У том обимном послу помогли су ми колега техничар **Зоран Летош** из Службе експлоатације и студенти **Вања Шарац** и **Давор Чачић** са Више техничке школе из Новог Сада, који је био на пракси у нашем Погону. Захваљујући њиховом стрпљењу у обради текста, прикупљен материјал је добио једнообразну форму.

Покушао сам да поставим обједињен документ на пословну информациону мрежу EMC-а, како би је учинио доступном свима, међутим, нисам успео. Стога преостаје да ми се обрати свако ко жели да има ову базу информација и биће му прослеђена, - каже Владимир Крнајски, којег, осим и по прилици на послу, знамо и као озбиљног посвећеника у заштити степског сокола, али и EMC-ових далеководо од штета које наносе птице.

П. Батинић

Запослени из Погона преноса Бор, пером **мр Радојла Радетића**, упутили су редакцији EMC-а писмо са занимљивим предлогом, иницирани злосрећном судбином монтера **Дејана Стојиљковића**, који је пре три године несрећно изгубио живот, и пресудом монтеру **Зорану Раке-тићу**.

Правна заштита радника у ЈП EMC

Дана 30. марта 2009. године наш радник **Зоран Раке-тић**, првокласни монтер ДВ екипе Погона преноса Бор, отишао је у затвор. Проглашен је кривим за несрећу у којој је његов колега, такође монтер ДВ екипе **Дејан Стојиљковић** изгубио живот. Овде не желим да се упуштам у коментарисање судске одлуке. Ако кривица постоји мора се носити и одговорност. Питање на које желим да скренем пажњу је то како се фирма, чији је он радник, понела у овом и сличним случајевима.

После помену-те несреће покренута је истрага. Фирма се постарала да докаже да је радницама обезбедила потребна заштитна средства и да се ту њена одговорност завршава.

Фирма је институција и има своје механизме заштите. Вероватно је и процена адвоката опш-тине била да ће лакше проћи ако

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Једна трагедија, стотину грехота

се усмере на појединца. Он је много лакши плен. Истрага се одвија, на саслушања иде окривљени радник сам. Позивају се и други сведоци, радници фирме да појасне догађаје. Одвијају се судска рочишта, гомила судских трошкова, вештачи ... Све то поноси и плаћа један човек. Од стране своје фирме он је осуђен унапред (само он бива саслушаван, плаћа трошкове ...). За сваког од нас полицијска саслушања су јако стресна ситуација. Поготову када се човек кога је фирма послала на задатак осети у тим тренуцима препуштена сам себи.

Подсећам да је само у Погону Бор у последњих пет година било више случајева да су инспектори СУП-а одводили или позивали наше људе на саслушања. Да поменем **Јајка Гигића** после повреде два Дејана. Фирма је прошла са све у реду а једини кривац је рукавалац. Човек је осуђен, отишао у пензију где није саставио ни годину дана и умро.

После пожара на Т-2 на ТС Бор 2 иако су диспечер МРЦ-а (**Винча Димитријевић**) и рукавалац ТС (**Стојмен Младеновић**)

одлично обавили свој посао и касније предложени за награду, били су позивани на саслушања у СУП.

Пре тога имали смо ситуацију да је диспечер МРЦ-а био одвођен у СУП на саслушање са свог радног места и у поноћ. Дошла милиција, одвела га, саслушали и рекли, слободан си можеш да идеш. Бар да су га вратили на место одакле су га покупили.

И ни у једном од њих фирма није сматрала за сходно да заштити свој интерес и интерес својих радника. Ми смо техничка лица и кад се нађемо у оваквој ситуацији не познајемо своја права. У тој ситуацији човек је уплашен, под стресом, може да буде изложен претњи и да каже нешто што није у његовом интересу и интересу фирме. Можда се такве изјаве и не важе а ми то незнамо (нема правника да нам то каже). Сетите се америчких филмова где се ухапшени обавештава о својим правима. Не верујем да то постоји код нас.

Наша фирма претендује да буде озбиљна и за углед. Она има јаку правну службу и сматрам да би

један важан задатак правне службе требао да буде и правна заштита радника за оне случајеве из домена рада фирме.

Мислим да не би требало дозволити да ни један наш радник буде одведен на саслушање у полицију без присуства правника или адвоката фирме који би у тој ситуацији заступао интерес фирме и њеног радника (и он је део фирме). Такође фирма би требала да сваком раднику у судском процесу пружи сву техничку и материјалну помоћ све док се не докаже његова кривица. Не треба дозволити да судски вештачи буду људи који не познају наш технолошки процес и постављају питања типа: а зашто Дејан није имао пењалице? Из фирме нема никога да им објасни да су пењалице за бандере а не за наше далеководе.

Ми смо фирма са добро уређеном интерном техничком регулативом (техничка упутства, правилници, итд). Њој се посвећује доста велика пажња. Ми, техничка лица трудимо се да она буде што квалитетнија и примеренија условима и послу који радимо. Испоставља се кад се дође на правни терен, тамо важе нека друга правила. Апелујем на наше правнике да се и ту мало укључе, да се не деси да се та правила не препознају или не важе, када се дође у овакве ситуације.

САЈАМ ТЕХНИКЕ У БЕОГРАДУ СРЕДИНОМ МАЈА

Успешно представљање АБС холдинга и Кончара

У Београду је средином маја одржан врло успео Сајам технике у којем је учествовало више стотина излагача. На тој манифестацији представила су се два пословна партнера Електромреже Србије – АБС холдинг из Београда и загребачки Кончар холдинг, који послује у саставу Сименса.

Обе компаније добро су нам познате. Међутим, АБС је представио нов тип трансформатора „МБТС“, потом прототип трансформатора са такозваним „шиндра“ језгром и нове 10 и 20-киловолтне ћелије.

Даринко Баго, председник Управе Кончара, изненадио је присутне на презентацији податком да је та компанија у прва четири ове године успешнија него у истом периоду прошле године, што значи пре светске економске кризе. Представљајући учешће страних тржишта у Кончаревом

пословању, при чему им је Србија трећа по значају, као и развојне програме (нови тип трамваја, нови тип брзог воза) Баго је истакао да је 4.200 запослених у тој

компанији од продаје приходовало 398 милиона евра у прошлој години, од чега је 45 посто остварено извозом.

П. Б.

АГЕНЦИЈА ЗА ПРИВАТИЗАЦИЈУ

Неуспео тендер за “Електроизградњу” из Бајине Баште

Агенција за приватизацију саопштила је да тендер за продају предузећа “Електроизградња” из Бајине Баште није успео, јер није било заинтересованих купаца.

Како се наводи, рок за подношење захтева за откуп тендерске документације истекао је 20. априла 2009. године. Тендер за продају 70 посто капитала предузећа “Електроизградња” из Бајине Баште објављен је 30. јануара.

Пакет акција се нудио се по цени од три и по милиона евра, односно, 12,1 евра по једној акцији.

“Електроизградња” је до 2004. године била у саставу

“Електропривреде Србије”, кад је њен оснивач постала Влада Србије.

То предузеће је 2007. године било продато на аукцији за 910 милиона динара, а купац је одустао од потписивања купопродајног уговора. На поновљеној аукцији “Електроизградња” је продата за 880 милиона динара, али је уговор раскинут јер нови власник није испуњавао преузете обавезе.

“Електроизградња”, која запошљава 273 радника, бави се пројектовањем, производњом и уградњом бетонских стубова, трафостаница и пратећих елемената од бетона.

ВАНРЕДНА СКУПШТИНА АКЦИОНАРА ЕП ЦРНЕ ГОРЕ

Пренос издвојен из Електропривреде

Дугогодишње недоумице наших пријатеља и комшија из Електропривреде Црне Горе кад је реч о дерегулацији – процесима реструктурисања ЕПЦГ, начинима финансирања (докапитализација, концесије), постепено почињу да се разрешавају у складу с директивама Европске уније. Ванредна скупштина акционара ЕПЦГ донела је Одлуку о одвајању Преноса и оснивању тог дела као посебног акционарског друштва. Циљ је обезбеђивање слободног и недискриминаторног приступа тржишту електричне енергије и унапређење расположивости система.

Премда је Скупштина акционара раније донела одлуку о правном раздвајању и других организационих целина, од тога се одустало због оправдане бојазни да би то могло да омета функционисање електроенергетског система и да би могло да нанесе велику штету компанији и целој Републици Црној Гори.

П. Б.

Струка у запећку

Традиционално Саветовање Савеза енергетичара Енергетика 2009, одржано на Златибору, окупило је завидан број стручњака, пре свега из енергетских компанија, али из научних институција, државних органа и, посебно, произвођача енергетске опреме. Припремљени реферати, одржани округли столови, презентације нових идеја и програма побудили су велики интерес, чак маховитији одзив учесника, него што се могло очекивати у време економске и финансијске кризе. Можда је баш криза инспирисала многе да дођу и чују шта се у енергетици догађа, јер и страна искуства кажу да је развој енергетике, улагања и градња нових објеката и ангажовање великог броја учесника у тим пословима пут за превазилажење кризе. За такав пут, међутим, као да у Србији нема слуха; случајно или не, на Златибор је управо у време Саветовања стигла вест да ове године Влада неће одобрити поскупљење електричне енергије. А то значи да ће у електропривреди бити угрожени сви програми, не само развојни

него и текућег одржавања, ремонта и заштите животне средине.

Србија нема много фирми и организација са стогодишњом традицијом и угледом. А Савез енергетичара симболично је обележио 90. година постојања, девет деценија у којима је струка чешће запостављана и гурана на маргину, него што је цењена и уважавана. Ни у новије време нема виднијег побољшања климе за енергетику, као да надлежни нису свесни у каквим проблемима домаће фирме egzистирају. Вероватно је довољно рећи да би Србија и данас кубурила са мањком електричне енергије, рестрикцијама и скупим увозом кад би привреда била запослена као пре две деценије, кад би једноставно - радила. Пошто домаћинства и остала непродуктивна потрошња конзумирају знатно више електричне енергије од привреде још смо без тих проблема, али је питање докле. То је, иначе, незабележен случај, не само у развијеним земљама, који изискује посебну тему.

Стручњаци су за Саветовање припремили заиста богат и згуснут програм, радило се од раног јутра до касних вечерњих сати. Обухваћено је такође све што је у енергетици актуелно, почев од ресурса које користимо, преко нових и обновљивих извора енергије до образовања кадрова и прописа који регулишу енергетику. Мада се саветовања традиционално одржавају једном годишње, утисак је да су амбиције превелике за један скуп, можда би тематски конципирани скупови дали боље резултате. Шта вреди правити, заиста веома залажене, округле столове о гасификацији и гасоводима попут Јужног тока, нуклеарним електранама, обновљивим изворима, односно, ветрогенераторима или способностима домаће машиноградње за учешће у развојним пројектима ако на све нема одјека у енергетској политици и конкретним мерама државе и Владе?

Управо тај аспект Саветовања, на коме истомишљеници размењују идеје и ставове, износе податке и анализе, пред-

лажу решења за проблеме је најрањивији, јер се стиче утисак да све изнето остаје у ужем кругу људи. Ни ширу јавност, ни власт као да не интересују знање и струка; струка једноставно остаје у запећку. Енергетика у светским размерама постаје кључна развојна тема, нема озбиљнијег скупа државника, ни билатералног састанка на којима се енергетика не пробија међу приоритетне теме, а српске власти као да беже од њих, игноришу их или запостављају.

Драган Недељковић

НА ЗЛАТИБОРУ ОД 31. МАЈА ДО 6. ЈУНА 2009.

29. саветовање CIGRE Србија

Редовно саветовање CIGRE Србија одржала је од 31. маја до 6. јуна ове године на Златибору. На 29. саветовању разма-

трано је 200 радова у 16 група, који су обрађивали проблематику више од 100 преференцијалних тема, усвојених на претходном Саветовању.

У Саветовању је учествовао председник CIGRE **Андре Мерлин**, један од најпознатијих стручњака из области преноса електричне енергије. Мерлин је у време заседања Округлог стола првог дана рада Саветовања одржао предавање: „High voltage power grids: What future prospects to face the energy challenges of the 21st century“. Не мање значајна била је и друга тема Округлог стола - „Стратешки правци развоја електроенергетике у Србији“, коју су

водили стручњаци ЕПС-а уз помоћ модератора **Војислава Шкундрића**.

На традиционалној Техничкој изложби производа и услуга, учествовало је више од 30 реномираних домаћих и страних излагача. Пословне презентације фирме су искористиле да у унапред утврђеним терминима представе пословне резултате и новости из делокруга рада CIGRE Србија. У склопу пратећег Програма Саветовања организован је разноврстан програм техничких и туристичких посета знаменитим местима.

Г.С.

САВЕТОВАЊЕ ЕНЕРГЕТИКА 2009

Србија на ветрометини...

...а где има ветра има и ветрењача, рекла је госпођа Марија (Терезија... „ит'с со гоод то бе а љуеен“) и започе са инсталацијом ветро-капацитета на територији своје државе (данас Србије), не знајући да отвара ново поглавље обновљивих енергетских извора. Можда би потписала и Кјото споразум да је знала да Јапан постоји....

Вековима касније, старе локације поново постају актуелне, али са новим технологијама и у замашним капацитетима... а чим се помињу замашни капацитети који очекују приступ мрежи (ЕЕС), за то је задужен EMC! Последњих неколико месеци пристигло је више захтева потенцијалних инвеститора за приступ мрежи (у облику два кључна документа: захтева за „Анализу оптималних услова прикључења објекта произвођача на преносни систем“ и „Захтева за издавање мишљења оператора преносног система о условима и могућностима при-

кључења новог енергетског објекта на систем за пренос електричне енергије“... последњи, заправо најважнији, документ - „Захтев за прикључење објекта произвођача на преносну мрежу“ још нико није тражио...)

До овог тренутка је пристигло девет захтева (још четири је у најави). Претворено у цифре, пристигли захтеви подразумевају градњу 665 МЊ у првој етапи градње и 1.367 МЊ у коначној (другој) етапи градње. Приликом обраде тих захтева EMC се суочио са бројним проблемима и ограничењима, нарочито из домена планирања развоја

мреже, техничких аспеката таквог типа производње, а посредно је отворено питање и системских аспеката, односно, тарифних аспеката (комерцијалних).

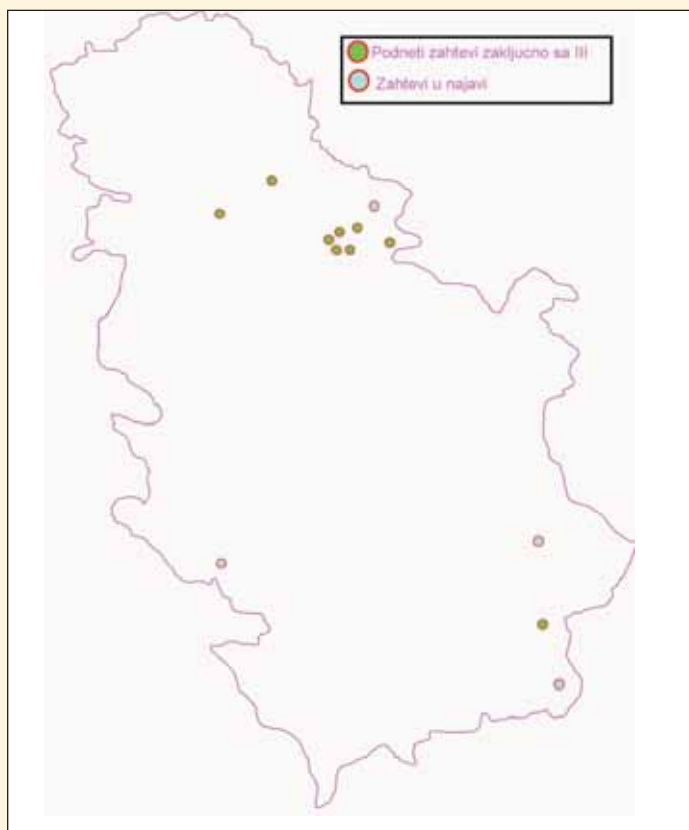
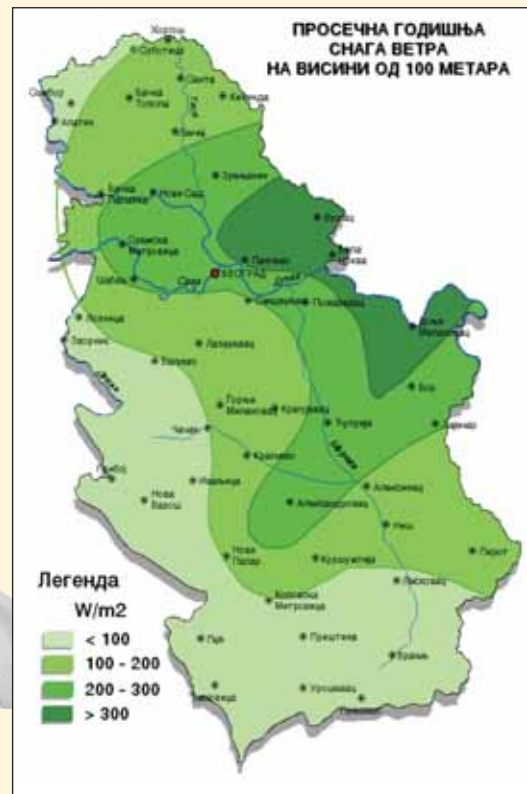
То је и била тема „округлог стола“ на Саветовању Енергетика 2009 (Златибор), где је EMC копредседавао трибином. Запажања које је EMC изнео су се односила на следеће:

- 1) Издавање документа „везаних“ за прикључење електроенергетских објеката типа ветропаркова су у постојећој законској регулативи претерано либерално третирали. Клијенти се „не декларишу“ за своје намере икаквим „озбиљним“ документом који би дали веродостојност њиховим захтевима! Последица таквог приступа је планирање ЕЕС на бази „очекивања“ што резултира лавином могућих ситуација и комбинација, инхибирајући квалитетна решења!

- 2) Утицај ветрогенератора (у оволиким капацитетима захтева клијената) потребно је сагледати са вишеструких аспеката!

- 3) Министарство у сарадњи са ТСМО мора да направи „нову платформу“ за поступање према таквим захтевима, као и да се изврши редистрибуција надлежности у овом домену!

- 4) EMC (ТСМО) је стао на становиште да се до даљњег (док се не стекну услови) више неће прихватити захтеви за приступ ЕЕС оваквим произвођачима!

Последње запажање је изазвало (негативну) реакцију дела публике и председавајућег трибине, потврђујући да је тема „осетљива“ и да захтева брзу (али и технички квалитетну) реакцију. EMC је формирао стручну радну групу са циљем детаљне разраде ове проблематике, а нада се и брзој изради студије која захвата ову област.

Такође „питања из публике“ су отворила многа (тренутно нејасна или недефинисана) питања о тим проблемима, без артикулисаних закључака или смерница...

На крају вредно је да се спомене (као куриозитет) да је први део поменутог округлог стола био посвећен стању и перспективама нуклеарних електрана у свету са појединим освртима на ситуацију у Србији и региону. Закључак је: нуклеарни лоби се буди!

Мр Ђорђе Голубовић

IN MEMORIAM

Милош Јањетовић (1955 – 2009)

После краће и тешке болести у Костољцу је преминуо **Милош Јањетовић**, главни и одговорни уредник „Гласа произвођача“, листа Привредног друштва „Термоелектране и копови Костолац“.

Рођен је 19. фебруара 1955. године у Костољцу. Вишу педагошку школу завршио је у Београду. У тадашњем Индустијско - енергетском комбинату „Костолац“ на Копу „Ђириковац“ почео је да ради 11. марта 1973. године, а од 1. јуна 1977. је у редакцији „Гласа произвођача“ као новинар - илустратор. Главни и одговорни уредник „Гласа произвођача“ постао је 1. априла 2003. године.

Кога је брига шта ја радим и како, с којим се проблемима сусрећем? Наћи ће се неко. И Читаће? Читаће. Пријатно му било. Ја не бих. Уз своје проблеме да се замајавам нечијим тамо исповестима. Зар да повељујем да ће некога интересовати да сам пре 20 година дошао у „Глас произвођача“, да сам цртао, писао, коментарисао, хвалио и прозивао и био прозиван, да имам стотине и стотине прековремених неисплаћених сати, чир на дванаестерцу, да пушим три до четири пакла цигарета, да сам радио са Попом, Емилом, Софијом, Бобаном, Дејаном, Љером, Дујом, Новицом старијим, Новицом млађим, Кристином, Миром, Чедом, Драганом, Срећковићем, Бибом...

Попа, творца професионалне Редакције нема више међу живима. Други су отишли на боља (или гора – како се узме) радна места. Тек, остало нас је мало. Старимо са „Гласом произвођача“ и сећамо се „светле прошлости“ и мислимо на... будућност. Хиљаде страница писаног текста су мој двадесетогодишњи рад. Пола века „Гласа произвођача“. И шта? Кад ме не буде било биће као да ме никада није ни било. Кога интересује новинар, његов живот? Ту је само његова писана реч, реч која се памти док се чита, а после се тражи нешто друго, нешто ново. Реч се, као и новинар, заборавља. Важни смо само док смо корисни, а корисни смо јако кратко. И шта да онда пишем о себи, о новинарству. Ту је „Глас произвођача“.

Миша Јањетовић, „Глас произвођача“,
20. мај 1997. године

ДЕЦЕНИЈА ОД НАТО БОМБАРДОВАЊА СРБИЈЕ

Уместо култа и отимања – култура и неговање

Пре деценију у ово време Србија је живела између два сигнала сиреном – за почетак и крај ваздушних удара НАТО алијансе. Деветнаест најмоћнијих држава света бомбардовало је 78 дана нашу домовину. Огромне штете претрпео је електроенергетски систем, а највише постројења која су у саставу нашег Предузећа. Непосредне штете су биле десетине и десетине милиона евра, а далекосежне последице преносни систем још трпи. Срећом, што захваљујући изванредној дисциплинованости наших запослених, што прецизности НАТО бомбардовања, ниједан наш запослени није погинуо, нити је тешко повређен. Наше Предузеће памтиће праве јунаке тог доба – **Мирка Ристића, Зокија Вучковића, Брацу Милошевића, Радета Рибича**... Србија, међутим, и данас

јадује због готово три хиљаде изгинулих.

Не сме да се заборави. Али, поука за незаборав је сложена: прво, пристојном и интелигентном човеку није место у кафанској тучи, а још мање је примерено да је тражи. Друго, далеко смо одмакли од тог пакленог времена – не заборавимо ни то. Међутим, треће, деценију касније, уместо међусобног поштовања, толеранције, заједничког труда да се извучемо из глиба у који смо били угурани, још увек је уобичајенија лична амбиција, поквареност, подела, завист, неслога, среброљубље; уместо културе и неговања, још смо отровани култом и отимањем, још „хрлимо на плен“. Многи су још увек ништа, Антихрист. А, наше биће и генерације што долазе вапе за културом и неговањем.

П. Б.

ИЗ ПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

Песимистична предвиђања глобалних привредних кретања

Привредна ситуација у Србији процењена као "нешто испод задовољавајућег нивоа", али економисти остају прилично оптимистични у предвиђањима, каже се у истраживању чије резултате је објавила Међународна трговинска комора

Међународна трговинска комора (МТК) из Париза објавила је данас резултате истраживања, спроведеног са Светским економским прегледом (The World Economic Survey - WES). Као светска пословна организација, која окупља привреднике из свих области и свих делова света, МТК сваке године учествује у кварталном испитивању стања и тенденција у глобалној привреди, у сарадњи са Лудвиг Максимукиан универзитетом из Минхена. Истраживање обављено у јулу ове године базира се на проценама 1.025 економских стручњака из 92 земље о економским трендовима у наредном кварталу.

Објављени резултати су прилично песимистични. Економски индекс глобалне привредне климе у јулу бележи пад за осам индексних поена (са 81,4 на 73,4), што је четврти узастопни квартал са опадајућом тенденцијом и на најнижем је нивоу од 2001. године.

Очекивања су највише опала у Азији и западној Европи, где се опадање очекује у свим земљама евро-зоне осим у Словенији. Као добри или задовољавајући оцењују се економски показатељи у

Финској, Аустрији, Немачкој и Холандији. Иако је економска ситуација у Србији процењена као „нешто испод задовољавајућег нивоа“, економисти остају прилично оптимистични у предвиђањима. У Хрватској се за другу половину 2008. предвиђа опадање показатеља, нарочито у области личне потрошње.

Мада су у априлском извештају економисти стање привреде САД оценили најнижом оценом од 2001. године, очекивања за другу половину 2008. нешто су боља захваљујући бољим перспективама америчког извоза. Индекс привредне климе опао је и у највећим азијским економијама, а предвиђа се и период хлађе-

ња у растућим латиноамеричким привредама, као што су Бразил и Мексико. У Русији, економска клима је процењена као веома повољна, у Грузији као повољна, али се ради о периоду пре избијања оружаних сукоба.

На светском нивоу предвиђа се инфлација од 5,2 одсто, 3,8 у САД, 3,5 у Европи, 5,3 у Азији, 9,7 у Латинској Америци и 14,5 одсто у Заједници независних држава. Економисти такође очекују раст каматних стопа на краткорочне и у нешто мањој мери на дугорочне кредите. Такође се истиче очигледна прецењеност евра и потцењеност америчког долара.

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ВОЈВОДИНЕ

За енергетску ефикасност 115 милиона динара

Извршно веће Војводине одлучило је да у овој години из покрајинског буџета издвоји 115 милиона динара за смањење губитака у дистрибуцији електричне и топлотне енергије и природног гаса.

Како се наводи у саопштењу, тај новац је издвојен пошто је константовано да су на територији Војводине веома високи и комерцијални и технички губици у свим областима производње, транспорта и потрошње свих врста енергије.

Покрајински секретаријат за енергетику је у претходне три године издвојио 68 милиона динара за подршку смањивању губитака и повећавање енергетске ефикасности у области електричне и топлотне енергије.

Извршно веће је предложило свим предузећима да у развојним програмима инсталирају на доследној примени принципа енергетске ефикасности и смањивања губитака у дистрибуцији енергената.

Dun & Bradstreet", највећа бонитетна кућа на свету, у мајском извештају са већим оптимизмом гледа на присутну финансијску кризу у Србији иако је и даље сврстава у земље високог ризика са додјелим рејтингом DB5а, саопштено је из бонитетне куће "Rating", која ексклузивно заступа интересе "Dun & Bradstreet" за подручје Србије и Црне Горе.

Крајем марта Србија је постигла споразум од виталног значаја са ММФ-ом о повећању постојећег пакета помоћи и зајма у укупној вредности од 3 млрд ЕУР. Споразум има два главна елемента.

Прво, у враћању додатних средстава Србија мора применити значајна фискална прилагођавања како би ограничила величину буџетског дефицита у 2009. години. Предложено смањивање издатака укључује смањење броја министарстава, док ће инвестиције и социјална

"Dun & Bradstreet": Поглед на финансијску кризу у Србији са већим оптимизмом

давања бити у великој мери заштићени.

Друго, тражила се поново потврда од стране иностраних банака да ће наставити да подржавају њихове филијале у Србији. У складу са тим, крајем марта у заједничком саопштењу 10 највећих банака у Србији са иностраним капиталом, поновљена је њихова намера да наставе своје пословање у земљи. Осим тога, споразум са ММФ-ом наглашава потребу да се настави са опрезним вођењем монетарне политике и спровођењем дуго одлагане економске реформе.

Србија је осигурала почетних 400 милиона евра вредног петнаестомесечног "stand by" аранжмана са ММФ-ом у н-

овембру, а Фонд их је одобрио у јануару. Како су се ефекти међународне економске и финансијске кризе почели продубљивати и осећати и у Србији, потреба за даљом помоћи убрзо је постала очигледна. Пад страних инвестиција и зајмова као и општа рецесија у Европи (где Србија већином извози) донели су изненадни крај периода јаког економског раста. Како мањи приливи капитала остављају велике непокривене дефиците платног биланса, притисак на пад вредности динара је јачи и девизне резерве су нагло опале. Депресијација динара повећала је забринутост за могућност отплате деноминираних дугова како домаћинстава тако и пре-

дузећа, а тиме и забринутост за стабилност банака.

Нови споразум са ММФ-ом унео је већи оптимизам код "D&B" аналитичара да Србија неће осетити ефекте веће финансијске кризе. Као што је ММФ и нагласио, већина банака са страним капиталом у Србији су у доброј форми и добри су одговарајућу подршку од својих родитељских банака: изјаве добијене од иностраних централа дају сигурност да се то стање неће променити у будућности. У исто време додатна средства од ММФ-а помоћи ће Србији да учврсти њене девизне резерве и осигура довољно страних финансирања за покриће платног биланса као и за покриће значајног дела иностраног дуга (који представља око две трећине бруто-националног производа) у блиској будућности, а све то би требало да помогне и стабилности домаће валуте.

Споразуми Гаспрома и Италије, Грчке, Бугарске и Србије

Руска енергетска компанија Гаспром и гасна предузећа из Грчке, Србије, Бугарске и Италије потписале су 15. маја у Сочију споразуме о оснивању заједничких предузећа за градњу гасовода Јужни ток, којим ће се тај енергент из Црног мора допремати у Европу. Председник Управног одбора Гаспрома **Алексеј Милер** споразуме је потписао с челним људима државних компанија земаља које се налазе на планираној траси гасовода - Грчке, Бугарске и Србије.

У присуству руског и италијанског премијера **Владимира Путина** и **Силвија Берлусконија**, потписани су и споразуми Гаспрома и италијанске нафтне компаније ЕНИ. Очекује се да ће Јужним током пролазити 31 милијарда кубних метара гаса из Црног мора према Европи на рути која заобилази Украјину. Сукоб Кијева и Москве због цене гаса изазивао је у прошлости прекид снабдевања западне Европе руским гасом.

Милер је билатерални уговор са Србијом потписао с директором Србијагаса **Душаном Бајатовићем**, који је најавио да ће заједничка компанија бити основана у наредних 15 дана, а градња гасовода повећаће стабилност у снабдевању Србије тим енергентом.

Бајатовић је рекао да ће заједничко предузеће да буде основано у Швајцарској, а деловаће у Србији по домаћим прописима. Гаспром ће у њему имати 51 посто, а Србија 49 посто деоница. Челник Гаспрома Милер је изјавио да ће изградњом Јужног тока Србија постати врло важна земља у снабдевању Европе гасом и је најавио наставак разговора и о другим енергетским пројектима, као што је складиште у Банатском двору. Дужина гасовода кроз Србију требало би да буде готово 400 километара. Вредност би требало да буде готово 700 милиона евра, а гасовод би требало да улази у Србију код Зајечара.

вољно да покрије трошкове снабдевача струје АГЛ-а и „Ориџин енерџија“. Они су тражили повећање тарифа од девет одсто. Министар енергије Квинсленда **Стивен Робертсон** стао је у одбрану регулатора, аргументујући да ће толико поскупљење повећати просечни годишњи рачун за струју за 160 долара.

Македонци незадовољни EVN-ом

Аустријски ЕВН објавио је извештај независног одитора да би одговорио на нападе владе Македоније да „или намерно ускраћује, или не инвестира довољно у електричну мрежу“. Извештај фирме КПМГ показује да је аустријска компанија инвестирала у протекле три године у мрежу 109 милиона евра, што је више од обавеза (96 милиона евра) преузетих приликом куповине македонске националне електроенергетске фирме 2006. године. Премијер **Никола Груевски** назвао је ЕВН Македонија, „најпроблематичнијим страним инвеститором кога имамо“.

Ниже тарифе у Немачкој

Тарифе за приступ немачким енергетским мрежама порашће у овој години после саопштења тамошњег енергетског регулатора Бундеснетзагентур да је повећао горњи лимит дозвољених прихода за већину мрежних електроенергетских и гасоводних оператора. Повећање иде до просечно око два посто за електроенергетске мреже, односно око четири посто у просеку за гасоводе, саопштио је регулатор. Мрежне тарифе су значајно умањене у последњих неколико година, када је регулатор вршио притисак на преносне компаније да повећају ефикасност. Међутим, за разлику од тадашње праксе одређивања тарифа за коришћење система по систему од случаја до случаја, режим је од ове године измењен на тзв. подстицајну регулацију, па сада трошковно најефикаснији оператори мрежама успостављају мерила (бенџмарк) за остале. Самим тим ти оператори могу да остваре веће накнаде за коришћење својих мрежа од осталих, мање ефикасних власника преносних система.

Повољности за „чисте“ произвођаче

Британски енергетски регулатор Офгем најавио је привремено ублажавање мрежних електроенергетских правила, како би подстакло улагања у конекције неопходне за „чисте“ изворе енергије,

попут ветроелектрана. „Нискоугљендиоксидни пројекти, било да чекају на повезивање на преносни, или дистрибутивни систем, неће убудуће бити одлагани пред условом да инвестирају у мрежу“, - саопштено је из Офгема. Инвеститори у „чисту“ производњу су чак и по шест година чекали на испуњење тог услова. Нова правила омогућују било ком произвођачу који тражи раније повезивање на мрежу да се сада обрати директно преносној компанији „Нејшнал грид“, чим припреми локалну конекцију.

Аустралијанци против неоправданог поскупљења „струје“

Врховни суд Квинсленда подржао је тужбу две енергетске компаније и оборио одлуку независног енергетског регулатора ЉЦА те аустралијске државе, сматрајући да је одобрено поскупљење електричне енергије од 5,4 посто недо-

Гасовод Набуко

Градња евро гасоводног пројекта Набуко почеће 2011. године, али ће се извори снабдевања тог гасовода знати тек у 2012., рекао је вођа тог пројекта **Рајнхард Мичек**. Међувладин споразум земаља учесница у пројекту, Аустрије, Бугарске, Мађарске, Румуније и Турске треба да буде потписан у јуну, додао је он најављујући да је посредством Европске комисије близу компромиса око спорних питања. Половином капацитета гасовода (31 милијарда м³) располагаће деоничари, док ће остатак бити нуђен трговцима. Дугорочно би Набуко могао гасом снабдевати и Иран, могуће су испоруке из Ирака и Египта, а и Газпром би могао бити један од извора “иако ово још није на дневном реду”.

StatoilHydro разматра опцију да избаци Турску из својих планова транспорта природног гаса из Азербејџана у Европу. С обзиром да Анкара захтева преференцијални третман за гас коме даје транзит, норвешка компанија је саопштила да разматра друге опције за транспорт гаса из друге фазе пројекта азербејџанског поља Шах Дениз. Премошћавање Турске задало би вероватно смртни ударац евро пројекту гасовода Набуко. За сада није јасно на које би опције ишла норвешка компанија. Могуће је усмеравање гаса преко Русије, или Ирана, каже **Петер Мелби**, шеф одељења за производњу и експлоатацију у иностранству StatoilHydro-а.

Преговори EdF и Центрика

Преговори се настављају између *Electricité de France* и британске компаније Centrica о продаји удела од 25 посто у групацији British Energy француском електроенергетском колосу. Преговоре прате гласине да је договор блокиран неслагањима две стране, због којих договор прошле недеље није ни потписан у раније договореном року. EdF, највећа светска електроенергетска компанија и Centrica, водећи британски снабдевач електричном енергијом, у септембру прошле године су потписали меморандум о продаји удела у најве-

ћем британском оператеру нуклеарки француској компнији за 12,5 милијарди фунти (13,7 млрд.евра).

Балканска регионална берза електричне енергије

Регионална берза електричне енергије за Балкан BSP South Pool, основана у септембру прошле године, бележи сталан раст у дневном трговању на својим тржиштима у Љубљани и у Београду. Укупно трговање у првом кварталу, како је саопштила портпарол Берзе **Барбара**

Шкрињар, износило је 0,1 TWh. На дневном тржишту у Љубљани трговање у марту је износило 39,582 MWh, а у Београду 16,398 MWh. Просечна постигнута цена MWh износила је 47,58 евра. У првом кварталу ове године тој берзи су се прикључила, уз Danske commodities, Electrabel, Edison Trading, EGL, Електро Марибор, Електро Приморска, Електро продаја, Enel Trading, Energy financing team, Gen-I, Холдинг Словенске електрарне, Петрол енергетика, Руднап Грууп, Термоелектрарна топларна Љубљана и Verbund, два нова члана Verbund и ЕГЛ из Словеније. Шкрињар наводи и да је неколико већих европских трговаца изразило занимање за укључивање на Балкан BSP South Pool.

Јевтинија електрична енергија у Њујорку

Док цена у САД расте и још се и очекује раст, великопродајне цене електричне енергије у држави Њујорк у марту пале су на најнижи ниво од краја 2003. године, првенствено због појектифицења природног гаса, саопштио је њујоршки оператор система. Просечна цена MWh у том месецу била је 45,63 долара, према 73,28 долара за MWh у јануару.

Инвеститори “беже” из европске енергетике

Европско енергетско тржиште бележи драстично повлачење инвестиционих банака и трговаца, због рецесије и пада индустријске потражње за струјом. Тренутно се 75% трговине енергентима одвија ван берзе, односно компаније директно продају енергенте и саме сnose ризик ненаплате потраживања, кажу аналитичари Merrill Lyncha. Највећа немачка енергетска компанија E.ON, на пример, сада има једног енергетског трговца на берзи, док је прошле године продавала енергенте преко четири брокера. Део аналитичара сматра да би наставак овог тренда могао значити повећање цена струје у неким европским земљама. Наиме, поједине компаније ће почети самостално да одређују цене због уклањања берзанске трговине, где се на једном месту формира цена и где дистрибутери у сваком тренутку могу продати енергенте.

ИЗВЕШТАЈ ПРЕДСЕДНИКА О РАДУ СИНДИКАТА ЕМС

Синдикат ЕМС је самостална, демократска и независна организација запослених, који су се добровољно удружили ради унапређења, заступања, остварења и заштите својих професионалних, радних, економских, социјалних, културних и других појединачних и колективних интереса и потреба. Синдикат ЕМС је учествовао у припреми, изради и закључивању Колективног уговора и континуирано контролише његово спровођење, разматра и даје мишљења и предлоге о општим актима ЈП ЕМС и утиче на одлуке пословодних органа које се тичу друштвено-економског и социјалног положаја запослених, пружа правну заштиту члановима, информисање чланство и сарађује са другим синдикалним организацијама и асоцијацијама синдиката у циљу јачања синдикалног покрета.

У оквиру Синдиката ЕМС организовани су синдикати делова предузећа: Синдикат ЕМС Дирекција, Управљање, Погон Београд, Погон Крушевац, Погон Бор, Погон Нови Сад, Погон Ваљево, Погон Обилић, Електроисток Изградња и Електроисток Пројектни биро са укупно 1235 чланова. Основу функционисања органа Синдиката ЕМС (Скупштина, Извршни одбор, Надзорни одбор и Председник) чине 37 изабраних синдикалних представника – повереника и председника синдиката делова предузећа. Оперативни рад у Синдикату ЕМС се спроводи у Централни (председник, заменици председника, секретар и стручни сарадник) која координира рад свих синдиката делова предузећа и Ресорима (за развој, економска питања, колективно уговарање, информисање и сарадњу са другим синдикатима, за радно-правну заштиту, заштиту на раду и заштиту животне средине и за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу), као и другим сталним или привременим телима (Фонд солидарности, Актив жена, Преговарачки тим, Такмичарска комисија...).

План рада Синдиката ЕМС за 2008. годину, усвојен на 3. Скупштини СЕМС, одржаној 30.11.2007. године у Врњачкој Бањи, реализован је у свим сегментима.

Синдикат је у непрекидном дијалогу са Послодавцем и по потреби са Оснивачем, односно са релевантним представницима Владе Републике Србије (Министарство рударства и енергетике, Министарство финансија и Министарство рада и социјалне политике) пратио примену Колективног уговора за Јавно предузеће „Електро-мрежа Србије“. Стицајем разних околности и указаних прилика да се унапреди животни стандард запослених или само реализују нека оспоравана права из КУ, дешавало се да су синдикални функционери и активисти из Централне и Ресора уз помоћ пријатеља нашег синдиката, конструктивним предлозима и учешћем у координираним акцијама према Оснивачу, обављали и послове који нису по дефиницији синдикални и за које нису формално надлежни и одговорни.

Влада Републике Србије је 14.02.2008. године дала сагласност на Програм пословања ЈП ЕМС за 2008. годину (Решење о давању сагласности објављено је у „Службеном гласнику РС“ број 20. од 19.02.2008. године). Овим програмом су опредељена и средства за „социјални пакет“ мера и поступака, који је на иницијативу Синдиката ЕМС договорен са Оснивачем и Послодавцем, изузев средства за стимулативне отпремнице, која су на захтев Послодавца изостављена уз образложење да се у 2008. години не предвиђа вишак запослених ни по ком основу. Договорено је, са синдикатима јавних предузећа и Владом РС, да се осим редовног увећања планиране масе зарада за 6% дода још 8% средстава, која су првобитно била опредељена за добровољно пензијско осигурање, што је довело до испуњења захтева Синдиката за побољшање материјалног положаја запосле-

них, односно до редовне исплате пристојних зарада и што је још значајније, увећало основицу за утврђивање масе бруто зарада за наредни период. Споразум Синдиката ЕМС, Оснивача и Послодавца за вредност радног часа у 2008. години постигнут је 06.03.2008. године. Овај акт је додатно обезбедио стабилну исплату зарада и свих накнада зарада у протеклој години са адекватним кварталним растом вредности радног часа.

Влада Републике Србије је 24.04.2008. године дала сагласност на Одлуку УО ЈП ЕМС од 15.04.2008. године о расподели остварене добити у периоду 01.01. до 31.12.2007. године (решење о давању сагласности објављено је у „Службеном гласнику РС“ број 45/08), чиме је испуњено обећање новог генералног директора и удовољено захтеву Синдиката ЕМС за учешћем запослених у расподели, односно први пут је исплаћена реална „тринаеста плата“ и то у максималном просечном износу нето зараде од 54.986,00 динара.

На предлог ИО Синдиката ЕМС, генерални директор предузећа и председник синдиката су 18.04.2008. године потписали Одлуку о одобравању бескаматног зајма запосленима у износу од 48.000,00 динара.

Успешно су реализоване заједничке акције Пословодства и Синдиката за куповину новогодишњих пакетића за децу запослених и награђивање свих запослених жена у нашем предузећу поводом 8. марта.

Заједничким деловањем Пословодства и Синдиката, аргументованим наступом у Министарству рада и социјалне политике, које је због одлука Владе РС о штедњи, провоцираних надоласећом светском економском кризом, оспоравало право на исплату уштеђених средстава по разним основама (на месечном нивоу за октобар, новембар и децембар, али и за уштеду у периоду I-IX 2008. године), сва средства предвиђена за зараде у прошлој години

су исплаћена у облику „разлика“ уз сваки обрачун зарада за последња три месеца.

Поводом кризе настале проглашењем независности Косова сви чланови Централне Синдиката ЕМС, на челу са Филимоном Савићем, председником СЕМС погон Обилић, активно су се укључили у акциони план пословодства, извршена је анализа постојећег стања и стварних потреба запослених у ТС Валач и њихових породица и предложене су потребне активности Пословодству и Синдикату ЕМС за евентуалну евакуацију.

У току 2008. године одржане су две редовне седнице Скупштине СЕМС, десет седница Извршног одбора и стотинак седница, састанака, форума и других облика радних, едукативних и свечарских активности централе, ресора, актива, одбора, тимова, комисија, фондова и осталих сталних и привремених радних тела Синдиката ЕМС и других синдикалних централа, пословодства, министарстава, владиних и невладиних организација у земљи и иностранству, са којима су сарађивали наши синдикални активисти.

Извршни одбор СЕМС је, због потребе ефикасније реализације програмских задатака, формирао одређен број радних група, комисија и других помоћних тела. Склопљени су Уговори о допунском раду са регомираним стручњацима за синдикалне послове (дипломираним економистом и дипломираним правником из синдикалне централе ЈП ЕПС) за континуирано финансијско и правно консултовање, едукацију и обављање стручних послова за СЕМС.

Интензиван је рад Одбора за безбедност и здравље на раду и Комисије за накнаду штете због повреде на раду, заједничких радних тела Синдиката и Пословодства. Крајем године почела је са радом Комисија за израду предлога Правилника о организацији и систематизацији послова у ЈП ЕМС, са задатком да на студиозан и

СИНДИКАТА EMC У 2008. ГОДИНИ

свеобухватан начин сагледа и да предлог нове унутрашње организације са систематизацијом послова и предлогом распона коефицијената за систематизоване послове, полазећи првенствено од интереса предузећа да што ефикасније и сигурније обавља делатности оператора преносног система. По одлуци ИО СЕМС у активности око израде предлога нове систематизације укључени су Ресор за радно-правну заштиту, заштиту на раду и заштиту животне средине и председник синдиката директно, као члан комисије.

Почео је са радом Пројектни тим за спровођење поступка процене ризика у нашем предузећу. Руководилац и један члан тима су високи функционери синдиката. Пројектни тим ће координирати и пратити рад изабраног екстерног проценјивача и периодично обавештавати Пословодство и Синдикат о реализацији пројекта.

Синдикат EMC је иницирао поступак промене намене службених станова који су грађени у близини трансформаторских станица за потребе руковоаца, али преласком на даљински систем управљања ови станови су изгубили карактер службених и потребно је да се, по препоруци ИО СЕМС, прво понуде запосленима и нашим пензио-

нерима који у њима станују и који су годинама улагали средства за адаптацију истих. Такође се предлаже да се станови у којима станују „трећа лица“ огласе за расподелу свим заинтересованим запосленима, по новом правилнику, чију израду је такође иницирао синдикат. УО ЈП EMC и генерални директор су начелно подржали синдикат у овим настојањима, али је потребна и сагласност Оснивача која се још чека.

Укључујући се у програм прославе „50 година преноса електричне енергије“ Синдикат EMC је, уз помоћ Пословодства, организовао три манифестације у знаку овог јубилеја. Неколико стотина запослених и гостију је учествовало на „Спортским сусретима“ на Копаонику, „Златном котлићу“ у Белој Цркви и на шаховском турниру на Иришком Венцу.

Програми за превенцију радне инвалидности (рекреацију) и рехабилитацију запослених су реализовани у већем обиму од планираног, са рекордним бројем учесника. Више од трећине запослених у Јавном предузећу „Електромрежа Србије“ је учествовало у програмима рехабилитације (десетодневни боравак на одговарајућим терапијама у бањама Србије), превенције радне инвалидности (пролећни и јесењи седмодневни рекреативни одмори на мору и неколико спортско-рекреативних манифестација) у организацији Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу. Послодавац је помогао реализацију ових активности, али је повећан број учесника омогућила Одлука ИО СЕМС (коју је подржао и Послодавац), да сви партиципирају у трошковима са 20% и добра сарадња са Фондом солидарности EMC, који је прихватио рехабилитацију извесног броја тежих хроничних болесника са синдикалне листе.

На захтеве синдиката делова предузећа, Фонда солидарности EMC и појединаца, ИО СЕМС је благовремено реаговао ургентним Одлукама за помоћ или давањем директне

новчане помоћи из личних средстава чланова Извршног одбора. Подржане су скоро све хуманитарне иницијативе организација и појединаца и настањена је традиција да СЕМС у сарадњи са аутопревозником Лазиф Момчилом врши снабдевање угљем манастира СПЦ. Синдикат EMC је помогао у организацији, иницирао или организовао низ спортско-рекреативних активности и манифестација из области културе и радничког стваралаштва. Уприличена су и многобројна дружења по деловима предузећа, дата је помоћ члановима синдиката који се баве културним стваралаштвом, спортом и другим афирмативним друштвено корисним активностима. Током протекле године и Послодавац се често директно или преко синдикалних ресурса укључивао у ове акције и са своје стране показао велику друштвену одговорност, али се уочило да су средства одобрена од стране Оснивача за ове намене недовољна да би се одговорило на све реалне захтеве са целе територије на којој послује наше предузеће.

У оквиру континуиране едукације, Вера Томовић, правни заступник и консултант Синдиката EMC, одржала је интерактивно предавање за све синдикалне поверенике са темом „Подела бесплатних акција запосленим и бившим запосленим у ЈП EMC“, као и радионицу са темом „Разлози за постојање синдикалног организовања“, а Бигић Љиљана, финансијски консултант Синдиката EMC, је чланове ИО Синдиката EMC и остале заинтересоване поверенике упознала са темом „Финансијско пословање синдиката у пракси“. Славица Јовановић, представници пословодства су обрадили теме из области безбедности и здравља на раду (процена ризика за сва радна места) и дали тумачења чланова Колективног уговора који су различито примењивани у пракси.

У организацији међународне синдикалне централе ПСИ, одржан је форум о утицају светске финансијске кризе на пензионе фондове и о улози синдиката у обликовању политике пензија. Милован Андрић, председник Синдиката EMC је представљао нашу земљу на овом скупу у седишту Међународне организације рада у Женеви.

На информативно-едукативном скупу у објекту ”Нор-

цев” на Иришком Венцу су учествовале чланице Актива жена Синдиката EMC са актуелним темама из области модернизације синдиката.

Информисање чланова синдиката вршено је на формалним и неформалним зборовима и састанцима, путем огласних табла, синдикалне стране у листу EMC, листа „Синдикални повереник“ и синдикалног сајта. Извршена је промена домена сајта Синдиката EMC. Актуелна интернет адреса је: <http://www.sindikatem.rs>

На првој седници ИО СЕМС у 2008. години, одлучено је да се настави пословна сарадња са аутопревозником Лазиф Момчилом из Лазаревца и да се одмах крене са превозом угља. Велики посао снабдевања преко 250 чланова Синдиката EMC са око 1.700 тона угља завршен је у рекордном року. За чланове Синдиката EMC Обилић који раде у ТС Валач, на име бескалатног кредита за огрев са роком отплате од шест месеци, са рачуна Синдиката EMC извршен је пренос од по 30.000,00 динара на њихове текуће рачуне.

Близу 2000 телефонских бројева је умрежено у МТС синдикалној Бизнет групи, а за неколико стотина чланова набављени су мобилни телефонски апарати из Телекома по бенифицираним ценама и то искључиво за потребе и према наручбеницама синдиката делова предузећа, где се и вршила дистрибуција према члановима синдиката. Са рачуна СЕМС су извршене уплате по пристиглим фактурама Телекома, због неизмирених обавеза појединих чланова, а ти чланови су трајно искључени са мреже.

Током 2008. године извршена је реорганизација Синдиката ЕПС, а крајем године спроведени су редовни избори. Нови Статут је усвојен на Главном одбору СЕПС 05.08.2008. године, што је одблокирало рад ове синдикалне централе. На скупштини Конфедерације слободних синдиката у Бањи Врујци 23. априла 2008. године, наш представник Стајић Миломир, председник Синдиката EMC Дирекција изабран је у председништво овог синдиката. Делегација Синдиката EMC коју су сачињавали Срђеновић Митар, Страјин Драгашевић и Недељко Огризовић, заменици председника Синдиката EMC и Пејовски Ирена, председница Актива жена, боравили су у Русији као гости Синдиката енергетике.

ОДЛУКЕ

са 30. седнице Извршног одбора и 6. редовне Скупштине Синдиката EMC одржане у Врњачкој Бањи у специјалној болници „Меркур-нови“

Усвајање извештаја о раду

После уводног излагања подносиоца извештаја, једногласно је донета ОДЛУКА да се усвоје Извештаји о раду председника Синдиката EMC, председника Ресора за радно-правну заштиту, заштиту на раду и заштиту животне средине Синдиката EMC, председника Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу Синдиката EMC, председника Ресора за развој, економска питања, колективно уговарање, информисање и сарадњу са другим синдикатима, председнице Одбора Актива жена Синдиката EMC, председнице Комисије Фонда солидарности EMC, као и Финансијски Извештај Синдиката EMC и Извештај Надзорног одбора о материјално-финансијском пословању Синдиката EMC у 2008. години.

Мишљење Синдиката EMC у вези предмета бр. 464-725/2007

Поводом одбијања Жалбе Синдиката радника ЕПС као неосноване, од стране Окружног суда у Краљеву и потврђивања Пресуде Општинског суда у Врњачкој Бањи да је власник пред-

метних објеката за друштвени стандард Република Србија и намери Синдиката EMC да се прикључи настојањима Пословодства, да ови објекти, који су наменски финансирани и грађени искључиво у циљу одржавања и побољшања радне способности запослених и очувању људских ресурса, то и остану, на предлог Драгашевић Страјина, председника Синдиката EMC погон Крушевац једногласно је донета ОДЛУКА да се Републичкој дирекцији за имовину РС достави Мишљење Синдиката EMC у вези предмета бр. 464-725/2007 (поводом предлога пословодства ЈП "Електро mreжа Србије", Београд, да се из Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 464-6030 / 2005-3 од 29. септембра 2005. године, изузму објекти: вила „Јасмин“ у Врњачкој Бањи, вила „Тетреб“ на Копаонику и одмаралиште у Буљарицама, Република Црна Гора) да Синдикат EMC даје пуну подршку да се Јавном предузећу „Електро mreжа Србије“, Београд врати право коришћења на одузетим непокретностима у својини Републике Србије, јер се ради о објектима који су у ширем смислу у

функцији остваривања делатности овог јавног предузећа (користе се превентивно за одмор и опоравак запослених који раде на нарочито тешким и по здравље опасним пословима, односно за превенцију радне инвалидности запослених на пословима са повећаним ризиком, за смештај далеководних екипа за време ремоната, као и за научно-образовне сврхе).

„Пролећна“ рекреација

Драгашевић Страјин, Смилић Владимир и Марјановић Драган, вође пута „пролећне“ рекреације су поднели извештај са службеног пута у грчко летовалиште Паралиа у организацији туристичке агенције Национал. Они су обавестили присутне да су, после обиласка више десетина хотела, одабрали три објекта у ширем центру Паралие у близини мора, за смештај наших рекреативаца. Вође пута су препоручили свим учесницима ове рекреације да набаве нове пасоше. Званична објава „пролећне“ рекреације је од понедељка, 23. марта, а пријављивање заинтересованих траје до 24. априла 2009. године.

Предлог за „јесењу“ рекреацију и манифестацију „Златни котлић“

На предлог Митровић Славише, председника Синдиката EMC погон Бор, једногласно је донета ОДЛУКА да Митровић Славиша обиђе хотелске и угоститељске објекте у Кладову, као могуће дестинације за реализацију „јесење“ рекреације и манифестације „Златни котлић“ и обавести Ресор за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу о условима и детаљима добијених понуда.

Рехабилитација

На предлог Марјановић Драгана, организатора бањске рехабилитације запослених, једногласно је донета ОДЛУКА да се до следеће седнице Извршног одбора Синдиката EMC организује заједнички састанак председника свих ресора са Јовановић Жиком, но-

Добровољно давање крви

Прва редовна овогодишња акција добровољнога донирања крви у ЈП EMC организована је поново у Пословној згради ЈП EMC, после дуже од године организовања у Институту за трансфузију крви Србије.

С представницима Института за трансфузију крви покушава се договорити формирање јединствене базе података за све добровољне донаторе крви на нивоу ЈП EMC.

Друга новина је да се истог дана три пута годишње та хуманитарна акција организује за читав ЈП EMC. У том правцу покренуте су иницијативе у свим погонима преноса, привредним друштвима Изградња и Пројектовање, те Институту за трансфузију крви Србије у Београду, Покрајинском Институту у Новом Саду, Институту у Нишу, болничким центрима у Ваљеву, Бору, Крушевцу, односно, службама за трансфузију крви при тим центрима. Осим формирања јединствене базе, циљ је и omasовљење акције, која се организује у Предузећу дуже од 46 година.

М. В.

вим руководиоцем Службе за заштиту, Сектора за ОТП, да би се на основу броја радних места са посебним условима рада по деловима предузећа, одредиле квоте за бањску рехабилитацију.

Предлог Послодавцу за реализацију рехабилитације и превенције радне инвалидности запослених у току 2009. године

По плану и програму Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу, превенцијом радне инвалидности, односно седмодневним рекреативним одморима у јуну и септембру, за запослене на радним местима са посебним условима рада, и рехабилитацијом, односно десетодневним боравцима оболелих запослених у изабраним бањама Србије, на опоравку уз одговарајуће третмане и терапије, у периоду мај-октобар 2009. године, биће обухваћено преко 200 запослених. Реализација овог амбициозног програма може се извршити једино заједничким средствима Послодавца, Синдиката EMC, синдиката делова предузећа и уз партиципацију корисника. На предлог Драгашевић Страјина, председника Ресора донета је ОДЛУКА да се, у складу са чланом 56. Колективног уговора за Јавно предузеће "Електро mreжа Србије", на основу кога Послодавац обезбеђује средства за превенцију радне инвалидности и рехабилитацију запослених у току пословне године у висини од 0,22% годишњих зарада, предложи Послодавцу да са позиције 51.17. текућег пословања заједничких послова, уплати на текући рачун Синдиката EMC број 160-284902-37 Banca Intesa ad Beograd 2.970.000,00 динара.

Израда нових аката о унутрашњој организацији и систематизацији послова у ЈП EMC

После састанка Ресора за радно-правну заштиту, заштиту на раду и заштиту животне средине са Комисијом

за израду предлога Правилника о организацији и систематизацији послова у ЈП EMC, који је одржан непосредно пред 30. седницу Извршног одбора Синдиката, на предлог Срђеновић Митра, председника ресора једногласно је донета ОДЛУКА да се одговори на захтев др. Драгослава Перића, председника Комисије за израду предлога Правилника о организацији и систематизацији послова у ЈП EMC, да се овој комисији доставе, у писаном облику, све примедбе и предлози Синдиката EMC изнете на поменутом састанку.

Реновирање објекта „релејна станица“ на Копаонику

Драгашевић Страјин, председник Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу је обавестио присутне да је пословодство прихватило предлог синдиката да се реновира објекат „релејна станица“ на Копаонику. Опредељена су средства у програму пословања за ову намену, пројектовање је у завршној фази и очекује се да ће до почетка грађевинске сезоне бити изабран извођач радова. Сви чланови ИО су сагласни да је неопходно целокупне грађевинске и занатске радове извести у континуитету, без прекида због почетка сезоне.

Споразум за Спортску секцију

Драгашевић Страјин, председник Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу је предложио да се, због могућих повреда (повреда на раду), Споразумом са

Послодавцем, дефинише статус спортиста-рекреативца у активностима Спортске секције Синдиката EMC.

Предлог правила за Координацију

На предлог Марјановић Драгана, члана Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу и новог председника Координације Синдиката EMC, Синдиката ЕПС-Дирекције и Синдиката ЕПСТУРС у формирању, једногласно је донета ОДЛУКА да се усвајају предложена Правила о раду Координације Синдиката EMC, Синдиката радника Дирекција ЈП ЕПС и Синдиката ЕПСТУРС.

Захтев за учешће запослених у расподели дела добити ЈП EMC

Влада Републике Србије је, на седници одржаној 26. фебруара, донела Закључак 05 број 121-1198/2009 којим се, између осталог, ограничава право расподеле дела добити по члану 37. Колективног уговора за ЈП EMC. И поред тога На предлог Милована Андрића једногласно је донета ОДЛУКА да се, у складу са чланом 21. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег друштвеног интереса, као и на основу члана 37. Колективног уговора за ЈП EMC и члана 29. Статута ЈП EMC предложи Управном одбору Јавног предузећа "Електро mreжа Србије" да се запосленима, у циљу унапређења рада, као награду за изузетне пословне резултате постигнуте у екстремно тешким условима, дозначи део средстава из добити у висини просечне зараде за месец децембар 2008. године.

РЕХАБИЛИТАЦИЈА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ У 2009. ГОДИНИ

Рехабилитација за 75 EMC-оваца

Конкуришу запослени са радних места са посебним условима рада. - Неопходна препорука лекара за бањску терапију

На основу одлуке Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу, Синдикат ЈП EMC за запослене, и ове године организује рехабилитацију у бањама Србије. Предвиђено је да ове године на рехабилитацији буде 75 запослених у EMC-у. Право учешћа на конкурс преваходно имају запослени, који раде на радним местима са посебним условима рада, а имају препоруку лекара за бањску терапију.

Пријаве морају бити попуњене на прописаном обрасцу, који се налази код председника синдиката за организационе делове Предузећа, или код овлашћене особе. Рехабилитација се организује у јуну, септембар и октобар у више бања широм Србије и то у; Врњачкој Бањи, Бањи Ковиљача, Соко Бањи, Нишкој Бањи, Пролом Бањи, Врднику, Рибарској Бањи, и у Бањи Кањижа.

М. В.

СЛОБОДНО ВРЕМЕ

ЗВАНИЧНО ОБЕЛЕЖЕН ДАН ВАЉЕВА

Годишња награда Јанку Левнаићу

У присуству великог броја званица из јавног и политичког живота Ваљева данас је у Дому културе одржана Свечана академија поводом Дана града. Извођењем химне „Боже правде“ ученица соло певања Музичке школе и Ваљевске гимназије, Милене Марковић и Нинославе Весић, отпочео је званични део академије којој је претходило отварање изложбе у фоајеу Дома културе најбољег фото – кино клуба у Србији - Фото-кино клуба Ваљево.

Градоначелник Ваљева **Зоран Јаковљевић** истакао је важност 20.марта 1804. године за модерну и европску будућност Ваљева.

Присутнима је приказан филм Телевизије Ваљево рађен по тексту мр Владимира Кривошејева „20. март – Дан града Ваљева“, а након тога је млади Ваљевац **Никола Здравковић**, студент Факултета музичке уметности у Београду у класи проф. **Александра Сердара** из-

вео Валцер у Цис молу **Фредерика Шопена**. Доајен ваљевског глумишта **Верољуб Веца Андрић** говорио је одломак из текста **Милована Данојлића** „Прота Матеја на Бечком конгресу“. По традицији градоначелник Ваљева, **Зоран Јаковљевић** уручио је годишње награде Града Ваљева предузећу „Интрап Омни“

за економију и привредјивање, Крушиковом тиму инжењера у области науке, књижевнику **Јанку Левнаићу** за уметност, гинекологу **Зорану Јокићу** у области медицине; професорка средње музичке школе „Живорад Грбић“ мр **Сузана Радовановић** добила је награду за достигнућа у просвети, а председник Кошаркашког клуба **Металац, Душко Ђукановић**, у области спорта. Специјална признања додељена су директору Института за кардиоваскуларне болести „Дедиње“, Ваљевцу **Бошку Ђукановићу** и Истраживачкој станици „Петница“.

Мешовити омладински хор **Абрашевић** под диригентском палицом професора **Драгана Васиљевића**, а у клавијарској пратњи проф. мр. **Ивана Рабасовића** отпевао је култни хит **Битлса** „Јестердау“, и „Калеш, бре, Анђо“. Водитељи програма били су глумци **Ангелина Лукић** и **Ђорђе Теодосић**.

Књижевно вече „Граду на дар“

Књижевно вече „Граду на дар“ у којем су учествовали наши познати књижевници **Радован Бели Марковић, Јанко Левнаић** и **Саша Обрадовић**, уприличено је у свечаној сали Ваљевске гимназије, у оквиру обележавања Празника града Ваљева.

Тема разговора са ваљевским књижевницима, углавном романописцима, признатим широм локалне заједнице, био је њихов однос према граду и месту Ваљева у њиховим делима.

„Ово је само осврт на суграђанско биће у свит Дану града“, рекао је овом приликом књижевни критичар **Остоја Продановић**, који је водио разговор са писцима. У складу с тим, прозаисти су говорили о Ваљеву с погледом „изнутра“, када су у њему и када су у Хагу (**Саша Обрадовић**) или Лајковцу (**Радован Бели Марковић**). Где год били, оценили су, у себи носе најлепши део живота проведен у Ваљеву и свесно или несвесно транскрибују га у своја

дела. Оно што желе свом граду јесте да подстакне и подржи младе људе, као будуће носиоце културе и свеколиког развоја Ваљева, рекли су ове књижевне вечери посвећене граду Ваљеву, угледни, афирмисани књижевници, говорећи о инспирацији и рађању својих текстова.

Организатори ове, по свему посебне књижевне вечери, били су Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“ и Ваљевска гимназија.

СВЕТСКИ ШАМПИОНАТ У РАФТИНГУ КРАЈЕМ МАЈА У БАЊАЛУЦИ

EMC-овци Димитријевић и Штијаковић репрезентативци

Никола Димитријевић и Немања Штијаковић, запослени у EMC-овом Погону преноса Београд, представљају Србију у крајње узбудљивом спорту

Никола Димитријевић и Немања Штијаковић, запослени у EMC-овом Погону преноса Београд, баве се, за наше просторе, сасвим младим и неафирмисаним спортом - рафтингом. Међутим, сваки гледалац „Еуроспорта“ добро зна колико узбуђења доносе надметања у тој дисциплини. Димитријевић прича:

- Као део рафтинг екипе „Адреналин“ из Обреновца прошле године постали смо прваци државе. Захваљујући освајању државног првенства, предста-

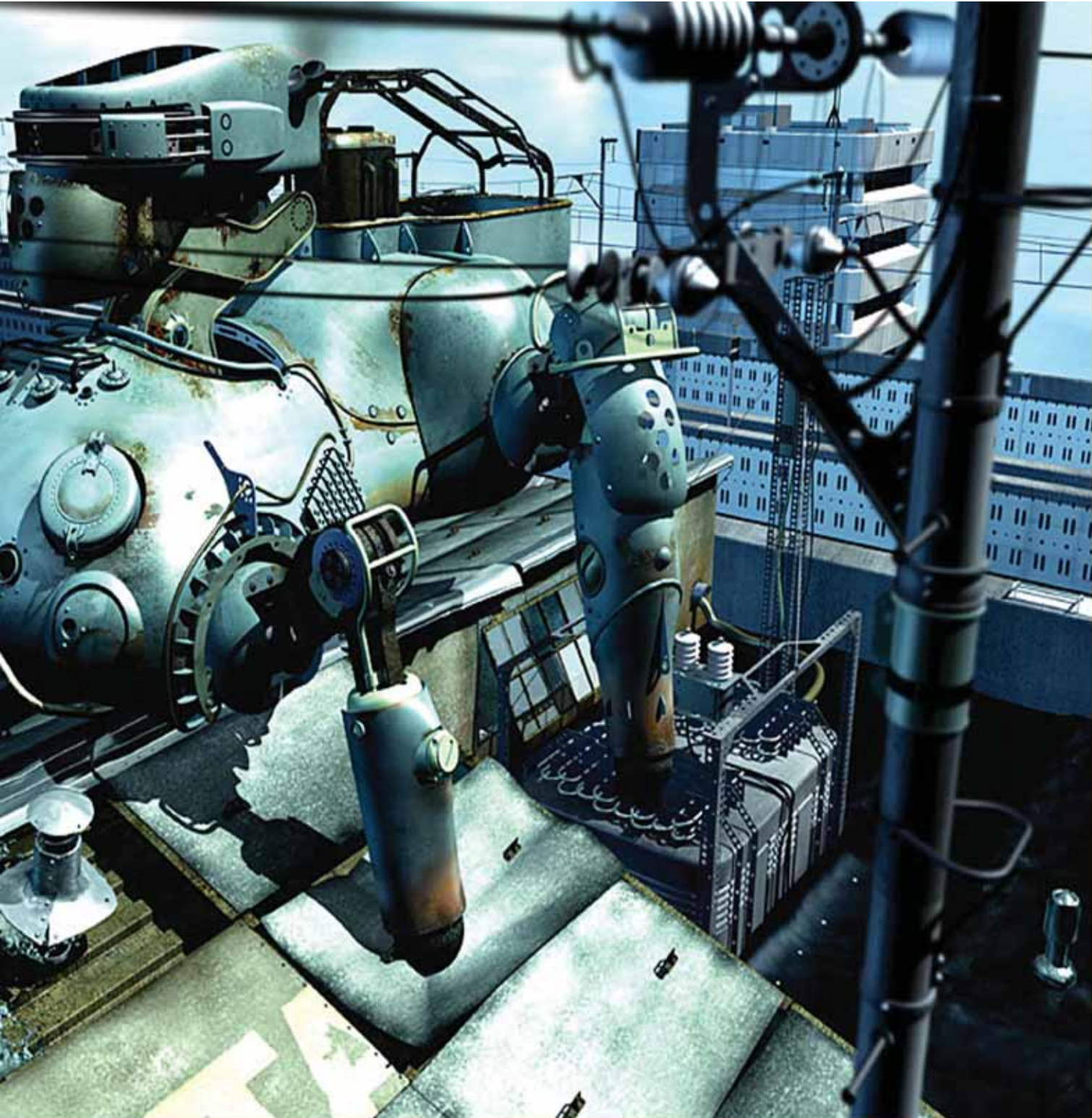
вљаћемо нашу земљу на Светском првенству које се одржава крајем маја у Бања Луци. Један смо од ретких клубова у држави који је успео да оствари своје такмичарске планове у 2008. години. На првом месту истакли бисмо освајање државног првенства које се састојало од три такмичења. Били смо убедљиви и то нас је потакло да учествујемо на европским и светским куповима. На самом почетку „еуро куп“ сезоне у Подгорици, у дисциплини „тајм трајал“, освојили смо прво место у конкуренцији

26 екипа. Следећег викенда у Смитлију (Бугарска) освојили смо две бронзане медаље у дисциплинама „тајм трајал“ и „хед то хед“. После тога учествовали смо у еврокупу, који се одржавао у нашој земљи (Пријепоље). Заузели смо друго место, иза Бугара. Пред крај сезоне, Бања Лука је била домаћин светског купа на којем је учествовала елита из целог света. Освојили смо пето место и уједно се упознали са стазом на којој ће 2009. године у мају бити одржано светско првенство на којем ћемо, као прваци државе, представљати своју земљу. На крају сезоне сумирањем резултата у балканској регионалној лиги, која укупно има 42 екипе, наш клуб је заузео извасредно друго место.

Наш највећи циљ у овој сезони је што бољи пласман на Светском Првенству и репрезентовање Србије у најбољем могућем светлу. То планирамо да остваримо системом тренинга које спроводе како професори физичке културе, тако и признати стручњаци у спорту. Рафтинг, као један од најмлађих спортова у нашој земљи, представља изазов за њих и покушаће да га подигну на највиши могући ниво, - каже Димитријевић. Док закључујемо број листа Светско Првенство се завршава. Очекујемо добре резултате од нашег тима јер је то, очигледно, озбиљна, професионална екипа пред којом је успешна будућност.

П. Батинић

www.ems.co.rs

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ
ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ

сигурност. поузданост. ефикасност.